

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

34E JAARGANG

WOENSDAG 21 SEPTEMBER 1949

No. 1689

COMMISSIE VAN REDACTIE:

*Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;
F. de Vries.*

*Redacteur-Secretaris: C. van den Berg.
Plv. Redacteur-Secretaris: A. de Wit.*

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË:

*J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen; R. Vandeputte;
F. Versichelen.*

*Gegevens over adressen, abonnementen enz. op de laatste
bladzijde van dit nummer.*

INHOUD:

	Blz.
De artikelen van deze week	747
Sommaire, summaries	747
De devaluatie van de gulden	748
Enige aantekeningen bij de economische aanbevelingen van Straatsburg door <i>Dr J. L. F. van Essen</i> ..	749
De voor het uitheemse bedrijfsleven van belang zijnde belastingen in Indonesië door <i>Mr D. J. Hulshoff Pol</i>	751
Het twaalfde Congres van de Internationale Kamer van Koophandel door <i>Dr E. D. de Meester</i>	754
Aantekeningen:	
De Millioenennota door <i>L. M. Koyck</i>	756
De Noordwesteuropese havens in 1949 door <i>H. A. Beusekamp</i> ..	759
Een stem uit het bedrijfsleven:	
Het nieuwe handelsverdrag Nederland—West-Duitsland door <i>Mr H. F. van Meer</i>	760
Geld- en kapitaalmarkt	761
Statistieken:	
Bankstaten	762
Emissies in 1949	763
De kolonpositie van Nederland	763

DEZER DAGEN

worden we bedolven. Men wordt geprest zijn denken te richten op het economische, dat volkomen overheerst. De andere zijden van het maatschappelijk leven worden weggedrukt tot randproblemen. Dat niet alleen onder de druk van devaluatie en millioenennota.

Men spreekt niet zoveel van de vleespotten, als ze goed gevuld zijn. De reminiscenties aan de oorlogseconomie mogen materieel in dit opzicht de laatste jaren verbleken, de leegten, die zij intern en in de internationale economie sloegen, zijn niet gevuld. Ondanks de bereidwillig toegevoerde hulp, werd het merkbaar, dat de Europese ketel begon droog te koken.

Het tekort aan dollars, de harde muntspijs, is algemeen. Het sterkst was het te bespeuren aan John Bull, „dien mijnheer, eens zoo dik, en nu tot een geraamte afgekloven”, om een sinister beeld van Piet Paaltjens te gebruiken.

Sir Stafford Cripps heeft dit aan de Engelse bevolking uiteengezet; eveneens dat daardoor een devaluatie ten opzichte van de dollar met dertig procent noodzakelijk was; evenzeer, dat dit, zo het al met hard werken meer brood, voorlopig vooral duurder brood betekende. Een bevolking, die langzamerhand in gehardheid, bezwaarlijk met de prinses op de erwt kan worden vergeleken, moet trachten de nieuwe scherpe kanten en hoeken opnieuw te verduren.

Zo viel de eerste munteenheid; kort daarop volgde de bekendmaking van hun devaluatie door andere landen, „and thick and fast, they came at last, and more, and more and more”. Onder de kleine volgers, die de grote noders gehoor gaven, was Nederland, met gemengde gevoelens.

De Nederlandse ministerraad heeft daarbij letterlijk gedaan, wat hij niet laten kon: men is meegelopen, zover als het moest. Nu staat men voor de berg van bezwaren; is het pad gevonden, dat daaroverheen uit de woestijn voert? Of komen wij niet verder dan de „Walrus and the Carpenter”: „They wept like anything to see such quantities of sand”.

Eén ding kan daarbij ditmaal kracht geven. Felle en krachtovende discussie, zoals over de devaluatie in 1936, kan ditmaal achterwege blijven. Er was geen keus; wij kunnen de weg slechts aanvaarden en ineens gezamenlijk overleggen, hoe hierlangs voortgang te maken valt. Nederland heeft nog zoveel andere zware problemen, dat wij de moed wel moeten opbrengen om ook een nieuwe verwikkeling, met goede en kwade kansen weer nuchter te gaan ontwarren.

Wat een verschil overigens, met de situatie, direct na de devaluatie van 1936. Toen schreef Polak, natuurlijk in de „E.-S.B.”: „Ree!”, een artikel over de stimulans van de devaluatie voor een land, waarvan men meende, dat het arm was geworden. Thans hebben wij full employment, en zeker een arm land, en wat de gevolgen betreft, een neiging tot terughouding over de internationale handel:

„Do you suppose”, the Walrus said
„that they could get it clear?”
„I doubt it”, said the carpenter
and shed a bitter tear.

ASSOCIATIE CASSA

KASSIERSINSTELLING

OPGERICHT IN 1806

INCASSO VAN
WISSELS EN KWITANTIES

HEERENGRACHT 179 • AMSTERDAM-C

N.V. KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE ZOUTINDUSTRIE

Boekelo - Hengelo

ZOUTZIEDERIJ

Fabriek van
zoutzuur (alle kwaliteiten)
vloeibaar chloor
chloorbleekloog
natronloog, caustic soda.

ROTTERDAMSCH BANK

SPECIALE
AFDEELINGEN
VOOR
PARTICULIEREN

250 VESTIGINGEN
IN NEDERLAND

LOCOMOTIEF

**ZEER OUDE
GENEVER**

Groothandel

DEZE WEEK:

Grepen uit de geschiedenis
van de Nederlandse handel
door Prof. van der Kooy

★ Iedere week zeer veel nieuwe gevraagde offertes
en aanbiedingen van binnen- en buitenland.
Plaats voor export een aanbieding in de rubriek
TRADE OPENINGS.

Abonnementsprijs f 15.— per jaar

KON. NED. BOEKDRUKKERIJ H. A. M. ROELANTS — SCHIEDAM

„HOLLANDIA“

HOLLANDSCHE FABRIEK VAN MELK-
PRODUCTEN EN VOEDINGSMIDDELEN N.V.

HOOFDKANTOOR TE
VLAARDINGEN

R. Mees & Zoonen

Anno 1720

Bankiers & Assurantie-Makelaars

Rotterdam

's Gravenhage, Delft, Schiedam, Vlaardingén
Amsterdam (alleen Assurantie)

Aan dit nummer
is een inlegvel
toegevoegd van

N.V.
**A. OOSTHOEK'S
UITGEVERS MIJ.**

Domstraat 1-3
UTRECHT

**Fa. A. O. Beuth van
Wickevoort Crommelin**
Amsterdam-Z. Tel. 25410
Corns v. d. Lindenstraat 22
Verzekeringadviseurs.

LOD. S. BEUTH

specialist Gezins- en Oude-
dagsverzorging.

Adviezen inzake:

Pensioen-voorzieningen voor
Staf en Personeel.

Organisatie Bedrijfs- en Onder-
nemingspensioenfondsen.

Aanvulling en normalisatie van
bestaande regelingen.

Annonces voor het volgend nummer

dienen uiterlijk Maandag 26 Sept. a.s. in het bezit te
zijn van de administratie, Lange Haven 141, Schiedam

DE ARTIKELEN VAN DEZE WEEK.

De devaluatie van de gulden.

De devaluatie is een ernstige maatregel, die diep ingrijpt in de structuur van ons land. Wil men er het grootst mogelijke resultaat mede bereiken, dan moet een stijging van de prijzen en lonen zoveel mogelijk worden voorkomen. Met nadruk wordt er op gewezen dat de moeilijkheden, waarin Nederland verkeert, van fundamentele aard zijn en dat deze niet alleen door devaluatie kunnen worden overwonnen. Maatregelen gericht op sanering van de productie en verdere stimulering van de afzet blijven dan ook van de grootste betekenis.

Dr J. L. F. van Essen, *Enige aantekeningen bij de economische aanbevelingen van Straatsburg.*

De Regeringen van de vertegenwoordigde landen moeten thans over de uitvoering van de aanbevelingen, uitgebracht door de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa, beslissen; de Raad adviseert alleen. De resolutie inzake de voorgestelde economische conferentie, die de basis van de reconstructie van Europa moet leggen, is wel de belangrijkste. In dit verband bepleit schrijver de wenselijkheid van een Europees verdrag, dat de grondslagen moet bevatten voor de economische samenwerking in het kader van de Raad van Europa. Een dergelijk basisverdrag, zoals ook is gesloten tussen de leden van de Panamerikaanse Unie, zou de Raad organisatorisch op een hechter fundament plaatsen en blijk geven van de wil tot „gezondmaking” van Europa.

Mr D. J. Hulshoff Pol, *De voor het uitheemse bedrijfsleven van belang zijnde belastingen in Indonesië.*

De in Indonesië van het uitheemse bedrijfsleven geheven belastingen, welke in dit artikel gedetailleerd worden gezien, zijn vrij hoog. Het is waarschijnlijk, dat zij dit in de toekomst zullen blijven, daar Indonesië gebukt gaat onder een grote schuldenlast en ernstige begrotingsstekorten, terwijl het herstel van de oorlogsschade nog meer uitgaven zal vergen. Men mag echter aannemen, dat rekening zal worden gehouden met de noodzaak om buitenlands kapitaal en ondernemersinitiatief aan te trekken, waardoor de belastingen voor het uitheemse bedrijfsleven waarschijnlijk niet zo hoog zullen zijn, dat zij remmend werken.

Dr E. D. de Meester, *Het twaalfde congres van de internationale Kamer van Koophandel.*

Van de vele rapporten en resoluties, uitgebracht op dit congres, wordt op enkele onderwerpen, zoals Europese financiering, Europees herstel, onzichtbare belemmeringen bij handel en reizen, internationale goederenmarkten, handelstermen en handelsarbitrage nader ingegaan. Ten aanzien van de economische positie van West-Europa werd gewezen op de noodzaak om de fysieke controles om te buigen in de richting van financiële en fiscale controles. Met wijziging van een aantal wisselkoersen, mits in het bestel van een vrije markteconomie, zou reeds veel kunnen worden bereikt ten aanzien van het dollartekort van deze landen.

SOMMAIRE.

La dévaluation du Florin.

La dévaluation du florin peut avoir une importance favorable non seulement pour le déficit de la balance des paiements mais encore à l'égard du marché du travail futur aux Pays-Bas. Une grande question est celle qui consiste à savoir dans quelle mesure les salaires augmenteront à la suite du relèvement du coût de la vie.

Dr J. L. F. van Essen, *Quelques notices en marge des recommandations de Strasbourg.*

On plaide pour une convention européenne qui doit comprendre les bases d'une collaboration économique dans le cadre du Conseil d'Europe. Une telle convention de base — pareille à celle que les membres de l'Union pan-américaine ont conclue — offrirait au Conseil de l'Europe une organisation plus solidement établie.

Mr D. J. Hulshoff Pol, *L'importance des impôts en Indonésie à l'égard des entreprises étrangères.*

On prévoit que les impôts en Indonésie resteront assez élevés pour les entreprises étrangères sans toutefois avoir pour conséquence de décourager et le placement de capitaux étrangers et l'initiative privée.

Dr E. D. de Meester, *Le douzième Congrès, de la Chambre Internationale de Commerce.*

L'auteur commente quelques sujets traités dans les multiples rapports et conclusions établis par le douzième Congrès de la Chambre Internationale de Commerce.

SUMMARIES.

Devaluation of the guilder.

Apart from the deficit on the balance of payments, the devaluation of the guilder may be of significance to future employment in the Netherlands. The important question is to what extent wages will go up on account of an increase of the cost of living.

Dr J. L. F. van Essen, *Some notes on the economic recommendations of Strasbourg.*

The writer advocates a European treaty which should contain the basis for economic co-operation within the scope of the European Council. Such a basic treaty — as has also been concluded between the members of the Pan-American Union — would place the organization of the Council on a more solid footing.

Dr D. J. Hulshoff Pol, *Effect of taxation in Indonesia on foreign industrial enterprises.*

Taxation in Indonesia is expected to remain heavy for foreign industrial enterprises, although not to such an extent as to hamper investments of foreign capital and industrial initiative.

Dr E. D. de Meester, *The twelfth Congress of the International Chamber of Commerce.*

An examination of some of the subjects of the many reports and conclusions submitted at the twelfth Congress of the International Chamber of Commerce.

DE DEVALUATIE VAN DE GULDEN.

Een tekort op een betalingsbalans is in wezen een disharmonie tussen productie en invoer enerzijds en consumptie en uitvoer anderzijds. Over de meest efficiënte wijze om een dergelijke disharmonie op te heffen bestaan belangrijke verschillen in opinie.

In de Verenigde Staten werd reeds vroegtijdig, met kracht, aangedrongen op devaluatie door die Westeuropese landen die een ernstig dollartekort vertoonden. Men was veelal de mening toegedaan, dat het dollarprobleem een afzetprobleem was; de Europese producten waren te duur om op de Amerikaanse markt te concurreren. Hier tegenover stond de mening van een belangrijk deel van de Westeuropese opinie, waaronder het doorgaans wel ingelichte blad „The Economist”, dat devaluatie op korte termijn minder opportuun moest worden geacht. Deze groep wilde het probleem in veel mindere mate met monetair middelen oplossen en legde in eerste instantie de nadruk op maatregelen in de reële sfeer, zoals het oprichten van industrieën, die dollarimporten zouden kunnen verminderen, vergroting van de productie en verkleining van de consumptie en invoer.

Deze oplossingen sluiten elkander niet uit. Ongetwijfeld is opvoering van de productie en het aanpassen van de productie aan de eisen van de betalingsbalans, een quaestie van de hoogste prioriteit. Aan de andere kant heeft statistisch onderzoek ¹⁾ aannemelijk gemaakt, dat het niet onmogelijk moet worden geacht dat collectieve devaluatie ten opzichte van de dollar het dollarprobleem zou verlichten.

Thans is de teerling geworpen. De devaluatie van het pond sterling werd Zondag door Minister Cripps bekend gemaakt. Vele landen volgden en ook Nederland moest zich hierbij aansluiten en devalueerde met 30,5 pCt. De bezwaren van de hierdoor duurdere importen worden veelal minder hoog aangeslagen dan de vermindering van de concurrentiepositie, indien men niet tot deze maatregel overgaat.

De devaluatie is een ernstige maatregel, ernstig omdat zij diep ingrijpt in de structuur van ons gehele land. Men dient zich echter te realiseren, dat, in de zeer grote moeilijkheden waarin ons land verkeert, dergelijke maatregelen niet kunnen uitblijven. Deze moeilijkheden zijn van fundamentele aard. Daar zij te vaak worden vergeten, wordt gememoreerd, dat in de oorlog 25 pCt van ons nationale vermogen werd vernietigd, dat in 1938 10 pCt van ons nationale inkomen uit Indonesië afkomstig was, dat 15 pCt van de zichtbare uitvoer van Nederland voor de oorlog naar Duitsland ging en tenslotte, misschien wel de meest belangrijke, dat in de laatste 10 jaren de Nederlandse bevolking met 1,1 miljoen zielen toenam, wat neerkomt op een stijging van de consumptie, in prijzen van 1938, met een half miljard gulden. Rekening houdende met de prijsstijging komt dit bedrag naar grootte zeker overeen met het gehele betalingsbalanstekort in 1948. Dit alles vormt de wezenlijke achtergrond van onze betalingsbalansmoeilijkheden.

Wat kan Nederland onder deze omstandigheden van de devaluatie verwachten? Het trekken van parallellen met 1936 dringt zich hier op, hetgeen echter zeer misleidend kan zijn. Destijds was een belangrijk gedeelte van de productieve krachten niet in emplot, zodat de fysieke middelen voorhanden waren om de verhoogde productie, noodzakelijk ter vergroting van de export, te verwezenlijken. Thans zijn deze beschikbare middelen slechts in zeer beperkte mate voorradig, zodat veel zwaarder het accent zal moeten liggen op verlagening van de consumptie, wil de totale uitvoer toenemen en op heroriëntering van de export, wil het dollartekort verminderen. Niet gepubliceerde onderzoekingen van het International Monetary Fund

wezen uit, dat devaluatie in tijden van full employment, veel minder effect sorteert dan in een depressieperiode.

Omdat de Nederlandse export alle mogelijke voordelen trekke van de devaluatie, is het nodig, dat de doorwerking op het gehele Nederlandse prijsniveau van de hogere importprijzen zoveel mogelijk wordt tegengegaan. Een zeer tactisch optreden van de Overheid is hiertoe noodzakelijk. Nederland is een klein land en heeft een, in verhouding tot het nationale product, grote invoer. Hoe groter deze importquote, des te sterker zal zich de prijsstijging van importgoederen doen voelen op het algemene prijsniveau en op de prijzen van exportproducten. Ingrijpende maatregelen werden reeds aangekondigd om prijsstijgingen te voorkomen.

Importquota uitgedrukt in pCt van het bruto-nationale product in 1948.

	België/ Lux.	Ver. Staten	Gehele wereld
Nederland	4,50	4,78	29,10
Engeland	0,32	1,40	15,53
Frankrijk	0,81	2,79	15,78
België/Luxemburg	—	5,06	30,23
Duitsland	0,27	3,03	6,17
Verenigde Staten	0,04	—	2,90

Verwacht mag worden, dat intensieve onderhandelingen plaats zullen vinden tussen ondernemers, vakverenigingen en Overheid, teneinde vast te stellen in welke mate het geldloon zal reageren op de devaluatie. Met niet genoeg nadruk kan er op worden gewezen, dat een matiging van de aanpassing van de lonen in dit verband van de grootste betekenis is. Op theoretische gronden mag men aannemen, dat een verhoging van alle inkomens, welke de stijging van de kosten van levensonderhoud zou evenaren alle eventueel gunstige uitwerkingen van de devaluatie zou vernietigen.

Het is zeer waarschijnlijk dat de gunstige invloed van de devaluatie normaliter veel directer en groter is ten aanzien van de werkgelegenheid dan ten aanzien van de betalingsbalans. De toenemende concurrentie op de internationale markten en de verzadiging van de binnenlandse markt, die zich deden gevoelen, maken het zeer, wel mogelijk dat voor de toekomstige werkgelegenheid de devaluatie van niet te onderschatten betekenis is. Toeneming van de werkloosheid in de naaste toekomst was niet denkbeeldig.

Wat tenslotte de Benelux betreft, van Belgische zijde werd reeds lange tijd aangedrongen op een devaluatie van de gulden. Eén van de grootste moeilijkheden van de Benelux was immers het tekort in het handelsverkeer tussen België en Nederland. Nu Nederland de Engelse maatregel volgde en België minder sterk devalueerde, nl. met 12,34 pCt., zou een vermindering van het tekort op de handelsbalans het gevolg kunnen zijn. Het is te hopen, dat dit bijdraagt tot een oplossing van de moeilijkheden van de Benelux.

De devaluatie van de Indonesische valuta is van verstrekkende betekenis. Het is echter niet opportuun hier thans nader op in te gaan.

De devaluatie van Nederland is een feit geworden. Omdat de invloed op de betalingsbalans zo gunstig mogelijk zij, moet een stijging van prijzen en lonen zoveel mogelijk worden voorkomen. Indien deze politiek slaagt en er dus meer goederen voor de export tegen lagere prijzen ter beschikking komen, bestaat nog altijd het afzetprobleem, ook in de harde valutalanden. Maatregelen, gericht op sanering van de productie en verdere stimulering van de afzet blijven dan ook van de grootste betekenis. Devaluatie is geen tovermiddel.

¹⁾ Zie: „Dollarschaarste en prijsaanpassing”, in „E.S.B.” van 15 October 1947, blz. 816.

ENIGE AANTEKENINGEN BIJ DE ECONOMISCHE AANBEVELINGEN VAN STRAATSBURG.

De Raadgevende Vergadering, d.i. het niet tot sluiting van internationale overeenkomsten competente orgaan van de Raad van Europa, is voorlopig met haar werk gereed gekomen. Het rapport, dat thans aan het Comité van Ministers is uitgebracht, houdende aanbevelingen op politiek, economisch, cultureel en sociaal gebied, bevat de eerste vruchten van de ongetwijfeld interessante en openhartige beraadslaging van de parlementaire afgevaardigden uit de 12 landen. Enkele opmerkingen mogen reeds nu worden gewijd aan de belangrijkste aanbevelingen, de Europese economische samenwerking betreffend.

Dat reeds deze eerste zitting heeft geleid tot overeenstemming over een programma van actie, als hoedanig deze aanbevelingen kunnen worden beschouwd, is in ieder geval uit politiek oogpunt verheugend. Het totstandkomen van een dergelijke communis opinio van verantwoordelijke politici, zowel uit de regeringspartijen, als van de oppositie, kan voor de toekomst van ons continent van grote betekenis worden. Zij zal niet nalaten, verder bij te dragen tot de Europese politieke wilsvorming. Het door Briand in 1929 gebezigde adagium: eerst politieke overeenstemming, daarna economische reconstructie, heeft aan werkelijkheidszin en overtuigingskracht ook nu nog niets ingeboet. Van het ogenblik af, dat de Regeringen zelf besloten tot deze nieuwe vorm van samenwerking, daarmee uiting gevende aan haar politieke overeenstemming, hadden wij ook geen ander resultaat van de besprekingen te Straatsburg verwacht. Al leek het bij wijlen of onder invloed van de oppositiepartijen (speciaal de Britse) een met bepaalde regeringsopvattingen niet-overeenstemmende politieke en economische weg zou worden ingesteld, bij deze terreinverkenning is het tenslotte — voorlopig — gebleven. Daaraan zal niet vreemd zijn geweest zowel het feit, dat het Comité van Ministers de teugels in handen heeft, als de in alle internationale conferenties gebleken neiging van de nationale afgevaardigden om zich tenslotte rekenschap te geven van het bereikbare en zich te onthouden van het innemen van een standpunt, dat „hun” Regering bij het volgen van de buitenlandse politiek al te zeer in moeilijkheden zou kunnen brengen. Zoals het Statuut van de Raad van Europa thans luidt — na een jaar is de mogelijkheid van amendering opengesteld —, berust de beslissing, of en zo ja, op welke wijze aan de aanbevelingen van de Raadgevende Vergadering uitvoering zal worden gegeven bij de Regeringen. De juistheid van dit beginsel kan slechts worden erkend, op grond van de regeringsverantwoordelijkheid voor het buitenlandse beleid. De eventuele verdragen in het Europese kader zullen dan ook, overeenkomstig de in elk land daarvoor bestaande grondwettelijke voorschriften, worden gesloten en bekrachtigd door de aangewezen gezagsdragers.

Uiteenlopende beoordeling.

De erkenning van dit nuchtere feit zal in het bijzonder diegenen zwaar vallen, die in de instelling van de Raad van Europa, ondanks de duidelijke begrenzing van zijn bevoegdheden in het Statuut van 5 Mei jl., ten onrechte reeds *het* begin hebben willen zien van de federatieve opbouw van Europa. Doch hoe staan zij, die wél van de aanvang af zich duidelijk bewust zijn geweest van de betekenis van de zuiver raadgevende functie van de aangevozen parlementariërs van de 12 landen tegenover de bereikte „resultaten”? Het zou ons niet verwonderen, indien ook in deze kringen, naast waardering voor en instemming met de aanbevelingen, een lichtelijk onbehagen, althans een ongeduldige stemming aanwezig zou zijn, aangezien het eigenlijke reconstructiewerk immers nog moet beginnen en ter zake elke aanwijzing ontbreekt van de

Europese (economische) politiek van de Regeringen zelf. Men mag echter niet zover gaan en van de aanbevelingen zeggen, dat ze alleen maar een herhaling van bekende uitspraken zijn, of „alweer een papieren rapport”, zoals de vele voorafgegane, afkomstig van diverse conferenties en comité's van experts. Immers, hoe onvolkomen de Europese samenwerking op dit moment ook nog moge zijn, het betreft hier toch in ieder geval een serieus stel aanbevelingen, afkomstig van een bij verdrag ingestelde internationale Raadgevende Vergadering, vertolkende het politieke en economische inzicht van de volksvertegenwoordigers van de deelnemende Europese landen.

Het wil ons voorkomen, dat het moeizaam bereikte compromis tussen Groot-Brittannië en Frankrijk inzake de instelling van een Raadgevende Vergadering naast het Comité van Ministers in wezen zó halfslachtig is geweest, dat een *ander* resultaat dan het thans bereikte van tevoren was uitgesloten. *Geen* Europees parlement — tóch een *soort* Europees parlement. Doch dit soort Europees parlement werd dermate gekortwiek in zijn bewegingsvrijheid (het miste op zichzelf *handelingsbevoegdheid*), dat het eigenlijk tot een commissie van advies — zij het van een bijzondere soort — werd gemaakt, in zoverre verschillend van vele voorafgegane andere internationale lichamen van deskundigen, dat, afgezien van de vraag, of de leden van de Raadgevende Vergadering nu al dan niet deskundigen zijn, zij in ieder geval parlementariërs zijn. Derhalve een gequalificeerde groep vertegenwoordigers, geen regeringsvertegenwoordigers zijnde, die een internationaal orgaan vormen. Geen wonder, dat met deze nieuwe figuur van in feite niet, in wezen wel verantwoordelijke vertegenwoordigers eerst zwaar versant worden geëxperimenteerd om althans een begin te maken met de realisatie van de opzet van het Statuut voor de Raad van Europa, een statuut, dat op zichzelf reeds meer organisatorisch dan materieel inhoudsrijk kan worden genoemd!

In deze dwangpositie heeft de Assemblée — het dient te worden erkend — met ontplooiing van de grootste energie veel meer gedaan dan „make the best of it”. Het Comité van Ministers had overeenkomstig de oorspronkelijke opzet het niet nodig geacht ontwerp-overeenkomsten, of zelfs maar „working papers” aan de Raadgevende Vergadering te doen toekomen. Dat hiertoe de tijd volkomen ontbrak zij gaarne toegegeven, doch het Britsch-Franse compromis sloot een dergelijke handelwijze a priori uit. De Assemblée is dus toen omgekeerd te werk gegaan, heeft „working papers” voor het Comité van Ministers opgesteld en heeft zelfs een, door de juridische commissie gereedgemaakte, ontwerp-conventie voor de rechten van de mens bijgevoegd, daarmee voortbouwend op het in U.N.O.-verband reeds ondernomen werk. Terloops zij opgemerkt, dat ook in dit geval het Comité van Ministers er beter aan had gedaan, zijn zienswijze ter zake eerst te uiten, want hier lijkt een geval van dubbel werk en dan nog wel van het berijden van een (parade-)stokpaardje bepaaldelijk aanwezig. Afgezien van dit zelfstandige optreden van de Assemblée, overschrijden haar aanbevelingen in het algemeen niet het kader van haar raadgevende functie. Het gemis van richtlijnen van haar ministerscomité heeft zij vooral daar sterk gevoeld, waar het om vraagstukken van direct practisch belang ging, met name de economische reconstructie van Europa. Dat hier het politieke compromis eerst herzien zal moeten werden, wil men tot doelmatige werken geraken, is wel zeer duidelijk naar voren gekomen. Zonder een doelmatige organisatievorm zal van de vorming van de Europese samenwerking niet veel terecht kunnen komen. Dat niettemin dit begin van Straatsburg hoopvol stemt, is niet in het minst te danken aan het verantwoordelijkheidsgevoel van de Europese politici en aan de beproefde leiding van voorzitter Paul-Henri Spaak.

Naar de verwezenlijking van de aanbevelingen.

Van de economische resoluties zou men in het algemeen

kunnen zeggen, dat zij— na de verwerping van de verdergaande amendementen — wel kans maken door de Regeringen te worden overgenomen. Althans vertolken zij gedachten, die ook vóór Straatsburg in de boezem der Regeringen reeds een punt van overweging uitmaakten. Zo ging ook het memorandum-Briand voor een Europese unie uit van de gedachte van een herverdeling van arbeid in Europa, teneinde te komen tot grotere efficiency en krachtsontplooiing en eveneens van de wenselijkheid, te geraken tot één Europese markt. De herhaling van deze slagzinnen, 20 jaren later, in het rapport van Straatsburg, zou de verwachting mogen wekken, dat dit streven, gezien de bereikte politieke overeenstemming, ditmaal meer dan propagandistisch effect zal hebben. Toch geeft het feit, dat de Assemblée ten deze voorstelt het houden van conferenties uitsluitend tussen werkgevers, werknemers en consumenten, die zich aan dit hogelijk politiek-economische vraagstuk zullen wagen, te denken. Hebben de Regeringen soms laten doorschemeren, dat zij hiervoor de tijd nog niet rijp achten? Hoe denkt men echter, dat zonder deelneming van de Regeringen dit werk van Europese integratie een stap nader tot verwezenlijking kan worden gebracht? Dan is er de resolutie ten aanzien van een systeem van Europese preferenties, dus het scheppen van een preferentiële zóné. Hierbij rijst niet alleen de vraag van conformatie met het I.T.O.-charter van Havana, doch ook, of de ervaringen uit de jongste geschiedenis van de (handels)-politiek de Regeringen zich niet nog eens tweemaal zullen doen bedenken, of deze weg wel moet worden ingeslagen. Een systeem van preferenties roept in de regel discriminatie ten opzichte van niet-deelnemende landen in het leven; staat daar voor deze geen compensatie tegenover, dan is vroeger of later het lot van dit systeem beslist. Een leerzaam voorbeeld levert het verzet tegen de, door de Conferentie van Stresa (1932) beoogde, voorkeursbehandeling voor de Oosteuropese agrarische uitvoer. Daarmede waren tevens de dagen van de Europese studiec ommissie geteld en Briands Europese uniegedachte van de baan. Hoe verdraagt zich overigens een *thans* in te stellen preferentieel systeem met de voorgenomen heroriëntering, reconstructie, herverdeling van arbeid, of hoe men het noemen wil, althans *wijziging* in de productie-, dus ook zeer in het bijzonder in de handelsverhoudingen? En indien slechts aan een overbruggingsperiode is gedacht, zal dan discriminatie zo gunstig werken op de in een andere resolutie beoogde aantrekking van buiten-Europees kapitaal? Het is mogelijk, dat, als gevolg van de jongste besprekingen tussen de Amerikaanse, Britse en Canadese Ministers inzake verzachting van de non-discriminatie clause, het bovenstaande een te sombere uitspraak zal blijken te zijn.

Instemming van het Comité van Ministers met andere resoluties lijkt eerder bereikbaar: de voortzetting van de, door de O.E.E.S. ondernomen arbeid, waarbij behoort de bestudering van de hulpbronnen en de ontwikkeling van de productie en van het ganse daarmee samenhangende vraagstuk van inter-Europese handel en betalingsverkeer en van de invoer van buiten-Europese herkomst. Het is hier, dat de verschillende aanbevelingen sterk verband met elkaar houden. De resolutie inzake de voorgestelde *economische conferentie*, die de basis van de reconstructie van Europa zal moeten leggen, achten wij dan ook de allervoornaamste; het overige kan als een — zeer nuttige — eerste voorbereiding daarvoor worden beschouwd. Het is deze organisatorische opzet, tot nu toe de zwakke steun van de gehele Raad van Europa, die allereerst aan de orde moet komen. Een homogeen gebouw kan niet enkel en alleen met formules worden opgetrokken; wil de bouw zich geleidelijk kunnen voltrekken, dan is nodig een stevig fundament, waarop de Europese orde — niet te verwarren met ordening, die de orde bedreigt — kan worden opgetrokken. Immers, wat in Straatsburg *thans* als zogenaamde eerste stap wordt voorgesteld: de instelling van commissies en sub-commissies van de Raadgevende Vergadering (of

van de Raad?), zal tot gevolg hebben, dat aan het economische fundament van Europa weder een ander soort bouwstenen zal worden toegevoegd dan de reeds gelegde van Parijse makelij. Tenzij de officiële internationale bouwmeesters van de betrokken Regeringen het bestek nu direct aangeven, zal de kans op een misbaksel groot worden. En voor de, aan een meer simplistisch, straklijng betonnen bouwwerk, gewende Amerikanen zal van de onoverzichtelijke revolutiebouw van het Europese huis ongetwijfeld weinig bekoring uitgaan, hoe vele „cosy”-hoekjes — voor conferenties — dit ook zou mogen bevatten.

Een Europees economisch verdrag, vergeleken met de economische overeenkomst van Bogotà.

In dit verband bepleiten wij de wenselijkheid van een Europees verdrag, bevattende de grondslagen voor de economische samenwerking in het kader van de Raad van Europa: een economisch charter voor Europa, waarop geleidelijk een organische bovenbouw kan verrijzen. Geen verzameling van aanbevelingen, noch een bloemlezing van beginselen zal dit verdrag moeten bevatten om te kunnen werken, doch een „outline” van de economische betrekkingen in de vorm van wederzijdse verplichtingen. Materiaal daartoe is overvloedig aanwezig, indien wij slechts denken aan de materie van het I.T.O.-charter. Doch hoe uitvoerig *die* „grondwet” ook moge zijn, voor een Europees economisch verdrag is iets anders nodig, nl. een samenstel van duidelijke verdragsbepalingen, die voor directe toepassing vatbaar zijn, dus werkelijke rechten en verplichtingen inhouden.

Een dergelijk basisverdrag, genaamd Economische overeenkomst, Bogotà, 2 Mei 1948¹⁾, is tussen de leden van de Panamerikaanse Unie gesloten, tegelijk met het Charter voor de Organisatie van de Amerikaanse staten en een Verdrag voor de vreedzame beslechting van geschillen. Kan men het Charter van Bogotà vergelijken met het Statuut van de Raad van Europa, in zoverre, dat het de algemene inrichting bevat van de Organisatie van de Amerikaanse staten, zo zou de Economische overeenkomst van Bogotà, bevattende de grondslagen van de economische betrekkingen tussen de Amerikaanse staten, ten voorbeeld kunnen strekken aan de Conferentie, die volgens de aanbevelingen van Straatsburg saks over de voortzetting en uitbreiding van de Europese economische samenwerking zal hebben te beslissen. Het komt ons voor, dat dit verdrag veel bevat, wat ook voor de Europese organisatie van nut kan zijn. Zo wijzen wij, in verband met het Europese vraagstuk van de aantrekking van buitenlandse investeringen, op de verdragsbepalingen inzake de waarborgen voor en de bevordering van dergelijke investeringen (art. 22-27)²⁾. De reserves, die vele Zuidamerikaanse landen vooral bij deze financiële paragrafen hebben gemaakt en die de draagwijdte dan ook aanmerkelijk beperken, zouden, naar het voorkomt, in het Europese verdrag gevoegelijk achterwege kunnen blijven. Immers, het door vele Zuidamerikaanse landen aangevoerde argument, dat de constituties boven het verdrag gaan en het verdrag „dus” geen inbreuk op die constituties mag maken; in het bijzonder ten aanzien van de rechtspositie van vreemdelingen, met name wat betreft de behandeling van hun aanspraken op schadevergoeding bij onteigening, zal in het Europese overleg wel geen rol spelen, aangezien de Europese constituties of de in het verdrag bedoelde rechtszekerheid in het algemeen reeds bieden, of bereid zouden zijn, wettelijke maatregelen te treffen teneinde de constituties met het verdrag in overeenstemming te brengen. Van de bepalingen betreffende de particuliere investeringen frappeert nog die inzake de toelating en de rechtspositie van vreemde werkkrachten

¹⁾ Publication of the Department of State, no. 3263, blz. 201 e.v.

²⁾ Deze regeling kan worden beschouwd als een rudiment van een internationale code voor investeringen. Zie: „Een code voor internationale investeringen” door Dr J. P. Snoep in „E.-S.B.” van 9 Febr. 1949, blz. 112 en de aantekening: „Een code voor buitenlandse investeringen”, in „E.-S.B.” van 4 Mei 1949, blz. 359.

in de bedrijven waarin wordt geïnvesteerd. Dan zijn er in het verdrag van Bogotà scheepvaartclausules, die, voor het geval West-Duitsland in de Raad van Europa wordt opgenomen, voor Benelux van belang zouden zijn, t.w. de bepaling van non-discriminatie in het gebruik van de havens en ten aanzien van het scheepvaartverkeer in het algemeen (art. 33-35), op grond waarvan de „Seehafenausnahmetarife” kunnen worden bestreden.

Doch ook de hoofdstukken inzake technische, industriële en economische samenwerking bevatten veel, wat voor het komende reconstructiewerk van Europa en ter uitvoering van de aanbevelingen van de Raadgevende Vergadering zeer goed van pas komt. Terecht wordt echter, ter voorkoming van dubbel werk, door de nieuwe Economische en sociale raad van de Organisatie van de Amerikaanse staten nauwe aansluiting gezocht bij andere internationale instellingen. In het Europese geval denken wij aan de E.C.E. te Genève. Het gehele verdrag is geïnspireerd door de geest van „good neighborliness” en regelt dus ook de beslechting van economische geschillen. In dit verband is typisch voor het karakter van het „handvest”, dat er in het verdrag geen bepaling over beëindiging daarvan voorkomt. Voor de Amerikaanse economische raad is er op deze basis van allerlei op te bouwen. Of daarvoor de politieke wilsvorming van het Westelijk halfrond wel voldoende ver gevorderd is, is een geheel andere quaestie. Zo is de strijdvrage van regionale preferenties binnen de Amerikaanse organisatie (art. 31), die in een speciale conferentie nader zou worden behandeld, voor zover wij weten, nog geheel onopgelost. Nu Straatsburg blijk heeft gegeven van een groeiend besef van saamhorigheid in het kader van de Raad van Europa, lijkt in ieder geval voor ons werelddeel een verdrag als dat van Bogotà zeer geschikt, omdat het met goede wil hier wel effect zal kunnen sorteren.

Van een basisverdrag als hierboven bedoeld zou o.i. een stimulerende werking uitgaan en het zou ertoe kunnen bijdragen, de Europese economische betrekkingen te coördineren en te richten naar grotere eenheid volgens beginselen van de grootst mogelijke vrijheid en van non-discriminatie. Het zou ook in de Verenigde Staten van Amerika worden verstaan als een belangrijke bijdrage en als een doelbewust streven in die richting. Immers, zal het dan bij die gelegenheid de natuurlijkste zaak van Europa zijn, zich de beslissende vraag te stellen: verder worstelen met de soms tot het uiterste gecontroleerde economie in de verschillende landen, of offers brengen in het belang van het herstel van grotere economische vrijheid in Europa? Het antwoord zal de moeilijkste zaak van de wereld zijn; slechts Amerika kan ons daarbij helpen door een wijziging in zijn handelspolitiek als gevolg van de jongste besprekingen te Washington.

*s-Gravenhage.

Dr J. L. F. VAN ESSEN.

DE VOOR HET UITHEEMSE BEDRIJFSLEVEN VAN BELANG ZIJNDE BELASTINGEN IN INDONESIË.

In verband met de omstandigheid, dat de belastingen in Indonesië tamelijk hoog zijn en dat in vele kringen hier te lande bezorgdheid bestaat over de fiscale moeilijkheden, waarmede het bedrijfsleven ginds te worstelen heeft, wordt hier een kort algemeen overzicht gegeven van het stelsel der belastingen dat daar te lande bestaat. Uit het overzicht zal blijken, dat de fiscale heffingen inderdaad nogal hoog zijn, maar dat de Overheid in het belang van het bedrijfsleven en de inwonenden tot een niet onbetekenende verlaging is overgegaan.

Het belastingstelsel in Indonesië kwam, vooral wat het uitheemse bedrijfsleven betreft, vóór de oorlog in zijn algemene opzet sterk overeen met het Nederlandse

belastingstelsel, al waren er natuurlijk verschillen. Zo bestond daar te lande geen dividend- en tantiëmebelasting, doch wel een vennootschapsbelasting, welke ook van de niet uitgekeerde winst wordt geheven. In de oorlog zijn de beide belastingstelsels nog meer uiteengegaan, maar daarna kwamen zij toch weer dicht bij elkander.

De overgangsbelaasting (inkomstenbelaasting).

De bezetting van Indonesië door Japan en de omstandigheid, dat de regeringszetel naar Australië werd overgeplaatst, deed de behoefte ontstaan aan een eenvoudiger soort inkomstenbelasting, waarbij de meer ingewikkelde voorschriften buiten toepassing konden blijven. In verband hiermede kwam voor Indië met ingang van 1 Januari 1945 de oorlogsbelasting 1944 tot stand, een jaar later overgangsbelaasting genoemd, waarin verschillende meer gecompliceerde en niet van dadelijk belang zijnde voorschriften werden weggelaten. Deze regeling zal waarschijnlijk met ingang van 1 Januari 1950 weer door een gewone inkomstenbelasting worden vervangen.

De overgangsbelaasting verving de oude inkomstenbelasting inclusief de daarop gelegde opcenten. Deze opcenten bedroegen vóór 1940 75 pCt, in 1940 125 pCt, in 1941 125 pCt voor inkomens lager dan f 1.500 's jaars, 150 pCt voor inkomens van f 1.500 tot f 4.800 en 175 pCt voor inkomens van f 4.800 en meer, terwijl in begin 1942 de opcenten in een nieuw tarief werden ingesmolten. De heffing der overgangsbelaasting is vrij zwaar, getuige het feit, dat er vóór 1949 van een inkomen van f 12.000 's jaars een belasting werd geheven van f 2.620 voor gehuwden en f 3.062 voor ongehuwden en van f 25.000 resp. f 7.280 en f 8.482. Van 1 Januari 1949 af is zij voor een inkomen van f 12.000 verlaagd tot f 2.214 en f 2.656 en voor een inkomen van f 25.000 tot f 6.012 en f 7.574. Deze verlagingen komen dus voor genoemde inkomens op resp. 15 pCt en 10 pCt, hetgeen niet onbelangrijk mag worden genoemd. Ook in de hogere regionen is verlaging duidelijk merkbaar. Zo was de belasting bij een ruimer inkomen van f 80.000 à f 90.000 resp. f 41.680 en f 43.152 voor gehuwden en ongehuwden en verder oplopend tot f 83.180 en f 84.652 bij een zuiver inkomen van f 130.000 en hoger, terwijl thans over f 81.000 en hoger resp. f 39.488 en f 42.690 wordt geheven.

Ondanks vorenomschreven verlagingen is de belasting nog vrij hoog, want zij komt voor inkomens van f 12.000 en f 25.000 's jaars neer op resp. ongeveer 20 pCt en 25 à 30 pCt en deze inkomens zijn in het tegenwoordige Indonesië met zijn sterke inflatie geenszins hoog te noemen. Een gewoon ambtenaar verdient er met zijn toelagen vrij spoedig f 12.000 's jaars.

Indien en voor zolang een persoon niet binnen Indonesië woont, werd tot 1 Januari 1949 alleen belast het inkomen uit binnen het belastinggebied gelegen onroerende goederen of daarop gevestigde rechten, daarbinnen uitgeoefend beroep of bedrijf dan wel rechten op bezoldiging, verlofbezoldiging, wachtgeld, pensioen, enz., ten laste van de openbare geldmiddelen van Indonesië. Tot deze openbare geldmiddelen behoren ook die van de autonome gebiedsdelen en subsidies ten behoeve van leerkrachten bij het bijzonder onderwijs. Echter is sinds 1 Januari 1949 hierin een zodanige verandering gekomen, dat bedoeld voorschrift alleen geldt voor niet in Indonesië en evenmin in Nederland wonende personen, dus uitsluitend voor hen, die elders verblijf houden, bijv. in Zwitserland of België. In Nederland wonende personen, die vorenbedoelde inkomsten uit Indonesië trekken, worden volgens de Nederlandse belastingen belast. Volledigheidshalve zij hierbij vermeld, dat de wettelijke maatregel, waarbij deze verandering wordt goedgekeurd, nog in het Staatsblad moet verschijnen, doch in afwachting hiervan wordt de nieuwe regeling in de praktijk reeds doorgevoerd.

Uit praktische overwegingen kan aan werkgevers, die

in totaal meer dan f 1.000 's maands aan lonen, salarissen, pensioenen, premieën, verlofsalarissen, wachtgelden, onderstanden, alsmede provisiën uitbetalen of verschuldigd zijn, de verplichting worden opgelegd tot inhouding van de belasting over deze bedragen en overstorting van het bedrag in 's Lands Kas. Op onderstanden en pensioenen, welke particuliere werkgevers uitkeren aan personen, die buiten Indonesië wonen, moet echter geen overgangsbelasting worden ingehouden. Wonen dergelijke personen in Nederland, dan moet van de onderstanden en pensioenen Nederlandse loonbelasting worden verantwoord. Ook wordt ingehouden de overgangsbelasting, verschuldigd door hen, die bezoldiging, verlofbezoldiging, wachtgeld, onderstand of pensioen genieten ten laste van de openbare geldmiddelen van Indonesië.

De overgangsbelasting wordt, indien zij is berekend naar een zuiver inkomen van f 1.200 of meer, verrekend met de over dat inkomen of bestanddelen daarvan geheven loonbelasting. Evenwel blijft de heffing der belasting dan wel teruggave van het eventueel meerdere der loonbelasting achterwege, indien de overgangsbelasting niet meer dan 10 pCt verschilt van de geheven loonbelasting.

Dubbele belasting ten aanzien van andere delen van het Koninkrijk wordt voorkomen door de bepaling, dat de belasting wordt verminderd met de in Nederland, Suriname of Curaçao verschuldigde belasting, indien deze aldaar volgens het Indonesische tarief werd geheven. Doch ook ten aanzien van vreemde landen zijn maatregelen getroffen ter voorkoming van dubbele belasting. Indien nl. een binnen Indonesië wonend persoon onderworpen is aan een belasting van een vreemd land wegens een aldaar gelegen onroerend goed, een gevestigd recht, een hypothecaire vordering, een beroep of bedrijf, een ambt bezoldigd door een buitenslands openbaar lichaam of een periodieke uitkering (verlofbezoldiging, pensioen enz.) ten laste van een zodanig lichaam, wordt zijn inkomstenbelasting verminderd met het bedrag, dat hij volgens het Indonesisch tarief over zijn buitenlandse inkomsten zou moeten betalen. Dit werd tot 1949 alleen toegestaan op voorwaarde van reciprociteit. Sindsdien is deze voorwaarde echter komen te vervallen.

Aangezien na de oorlog de overgangsbelasting langer in werking moest blijven dan aanvankelijk werd voorzien, werden er geleidelijk verschillende bepalingen in opgenomen, die in de oorspronkelijke eenvoudige opzet niet pasten. Zo werd, ter voorkoming van dubbele belasting, in 1948 een regeling opgenomen houdende vrijstelling van belastingen op inkomsten en winsten, genoten door niet binnen Indonesië woonachtige personen uit het internationale scheepvaart- en luchtvaartbedrijf, echter op voorwaarde van wederkerigheid. Verder een bepaling tot compensatie van verliezen, die bij de vaststelling van het zuiver inkomen in twee voorafgaande jaren zijn geleden.

De loonbelasting.

Evenals in Nederland wordt in Indonesië een belasting geheven over het loon, verdiend door in particuliere of openbare dienst werkzame personen. De Nederlandse loonbelasting draagt echter een veel objectiever karakter dan de Indonesische, welke geen rekening houdt met persoonlijke omstandigheden. Laatstgenoemde bedroeg vóór de oorlog 4 pCt van het loon, doch indien dat per week f 2,50 of minder bedroeg, was geen belasting verschuldigd. Dit tarief werd na de oorlog aldus gewijzigd, dat een oplopend heffingspercentage gold, beginnende met 5 pCt van een loon van minder dan f 3.600 's jaars, 10 pCt bij een inkomen van f 3.600 tot f 8.000 en 15 pCt van f 8.000 en meer. Van 1 Januari 1949 af is het maximum van f 3.600 's jaars, waarover 5 pCt werd geheven, verhoogd tot f 4.800 en de schaal van f 3.600 tot f 8.000, waarover 10 pCt werd geheven tot f 4.800-f 12.000, zodat in feite de belasting werd verlaagd. Deze verlaging

is ingevoerd in verband met de verlaging van de inkomstenbelasting en betekent een verbetering voor de lagere en middensoort inkomens.

Indien tantièmes, gratificaties of andere beloningen worden gegeven, welke in de regel slechts eenmaal of tweemaal 's jaars worden toegekend, wordt 15 pCt geheven, voor zover daarvan geen overgangsbelasting wordt geheven, doch een sterk progressief tarief (18 pCt bij tantième enz. tot f 1.500, oplopend tot 51 pCt indien deze f 80.500 à f 87.000 zijn en 62 pCt indien zij f 130.000 en hoger zijn), wanneer de werknemer ten dage van de vaststelling van het bedrag niet meer binnen Indonesië woont dan wel is overleden. Ook dit tarief is voor de lagere en midden-uitkeringen verlaagd, nl. tot 7 pCt voor tantièmes enz. tot f 1.500 oplopende, tot 50 pCt over f 81.000, vermeerderd met 75 pCt van het bedrag, waarmede de uitkering f 81.000 te boven gaat.

De vennootschapsbelasting.

Evenals voor de oorlog wordt de vennootschapsbelasting geheven van de winst van in Indonesië gevestigde naamloze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandelen, andere vennootschappen, coöperatieve verenigingen, onderlinge verzekeringmaatschappijen en andere verenigingen. Ook is zij van toepassing op daar gevestigde verenigingen, waarbij het kapitaal niet in aandelen is verdeeld en stichtingen, die niet uitsluitend in het algemeen belang werken. Daarnaast worden ook belast winsten van in het buitenland gevestigde lichamen, voor zover daartoe behorende bedrijven in Indonesië worden uitgeoefend of onroerende zaken aldaar gelegen zijn, dan wel buiten het bedrijf gebezigde schuldvoorlegingen, die hypothecair verzekerd zijn. De vennootschapsbelasting bedraagt 10 pCt van de winst, terwijl sinds de laatste jaren voor de oorlog 300 pCt daarop wordt geheven, zodat de belasting in totaal feitelijk 40 pCt bedraagt. Wanneer over een jaar een verlies wordt geleden, komt dit in mindering van de winst over de volgende twee jaren. Aangetekend zij hierbij, dat de Nederlandse belasting practisch niet hoger is.

Vorenbedoeld heffingspercentage is overigens ongetwijfeld hoog en het is daarom maar goed, dat er na de oorlog enkele maatregelen zijn genomen om uit anderen hoofde de druk van de belasting te verzachten. Zo was vroeger voorgeschreven, dat, indien bepaalde bedrijven definitief worden geliquideerd, of, al dan niet na liquidatie, worden opgenomen in andere bedrijven, de waardevermeerdering van de overgaande vermogensbestanddelen als winst worden beschouwd en onder de belasting vallen. In 1946 is bepaald, dat, indien gehele bedrijven of een of meer bedrijven van een maatschappij dan wel zelfstandige bedrijfsonderdelen worden samengevoegd met andere bedrijven, al dan niet na liquidatie van het vroegere bedrijf, geen vennootschapsbelasting zal worden geheven, indien de overdracht voor ten minste negen tiende geschiedt tegen toekenning van aandelen of overneming of kwijtschelding van schulden. Ook is bepaald, dat in deze gevallen het (overigens minder belangrijke) zegelrecht niet zal worden geheven. Een en ander is bepaald, teneinde fusies en reorganisaties, welke in het belang van de tegenwoordige rehabilitatie meermalen nodig zijn, te vergemakkelijken.

Een andere bepaling van verre strekking is in 1948 genomen met terugwerkende kracht tot en met het jaar waarin de bezetting van Indonesië door Japan heeft plaatsgevonden. Het gaat hier om de afschrijvingen, welke voor de vennootschapsbelasting aanvankelijk alleen werden toegestaan wegens vermindering van de gebruikswaarde der activa; thans is afschrijving toegelaten tot het bedrag, dat de betrokken onderneming volgens haar boekhouding zelf wil afschrijven, tenzij de gebruikswaarde van de betrokken zaak niet aan vermindering onderhevig is en overigens in totaal tot geen hoger bedrag

dan de oorspronkelijke aanschaffingskosten (zgn. historische kostprijs). Op deze wijze vormt de belasting geen beletsel meer om de dikwijls grote rehabilitatiekosten zo snel mogelijk af te schrijven, hetgeen voor de financiële gezondmaking van het bedrijf wel nodig is.

Ter voorkoming van dubbele belasting zijn verschillende voorschriften opgenomen. In de eerste plaats is bepaald, dat van belasting is vrijgesteld de winst van niet in Indonesië gevestigde lichamen, verkregen met het vervoer door schepen onder vreemde vlag van personen en goederen tussen binnen en niet binnen Indonesië gelegen havens. Een overeenkomstige regeling geldt voor het vervoer door de lucht. Verder is voorgeschreven, dat, indien een in Indonesië gevestigd lichaam winst behaalt uit daarbuiten uitgeoefende bedrijven of met aldaar gelegen onroerende goederen daarover geen vennootschapsbelasting is verschuldigd. Evenmin wordt deze belasting geheven van de opbrengst van zgn. deelnemingen.

De vermogensbelasting.

De reeds voor de oorlog bestaande vermogensbelasting wordt ook thans nog geheven van inwonenden, enkele groepen uitwonenden, o.a. eigenaren van in Indië gelegen onroerende zaken, crediteuren van hypothecaire vorderingen, zij die niet-tijdelijk door gemachtigden of vertegenwoordigers een bedrijf of beroep in Indonesië uitoefenen en verder vennootschappen, maatschappijen, rederijen en kongsi's, indiens belastingplichtige vennoten of leden daarvan onbekend zijn, dan wel ten aanzien van de deelgerechtigdheid onzekerheid bestaat.

De belasting wordt niet geheven van een zuiver vermogen van minder dan f 25.000. Bedraagt het zuiver vermogen f 25.000 tot f 120.000, dan is verschuldigd f 2,50 over elke som van f 1.000 boven f 24.000. Is het f 120.000 of meer, dan is verschuldigd f 2 van elke som van f 1.000. Op deze belasting werden tot en met 1940 25 opcenten geheven en daarna 50 opcenten.

Dubbele belasting wordt ten aanzien van andere delen van het Koninkrijk in deze zin voorkomen, dat, indien een belastingplichtige tevens in Nederland, Suriname of Curaçao aan een vermogensbelasting is onderworpen, zijn belasting wordt verminderd met die, welke in bedoelde landen over het gedeelte van het vermogen, dat aldaar belastbaar is, zou moeten worden betaald volgens het in Indonesië geldende tarief. Een overeenkomstig stelsel wordt toegepast ten aanzien van het vermogen van de in Indonesië wonende belastingplichtige, dat in een vreemd land belastbaar is.

De oorlogswinstbelasting.

Deze belasting werd in 1939 ingesteld teneinde een deel van de gemaakte oorlogswinst aan de Overheid te doen toekomen. Op deze belasting werden 80 opcenten geheven.

In 1948 werd bepaald, dat de oorlogswinstbelasting met ingang van 1946 kwam te vervallen.

De verponding.

Dit is een belasting op onroerend goed, d.w.z. de grond met inbegrip van daarop is gebouwd en gepland of op andere wijze daarmee is verbonden en wel het onroerend goed, waarvan volgens algemene verordeningen bewijzen van eigendom of van een ander zakelijk recht zijn opgemaakt dan wel wordt bezeten. krachtens een uitleg aan de beschikking van het Britse Gouvernement gedurende het tijdvak van 18 September 1811 tot 19 Augustus 1816. Aangezien de inheemse bevolking op haar eigen grond het erfelijk individueel of communaal bezitsrecht heeft, valt zij er geheel buiten; het is een belasting die op de uitheemse personen en lichamen rust, bijv. op erfpachters van cultuurgronden en bezitters van particuliere landerijen.

Zij wordt geheven over de zgn. verpondingswaarde, welke voor gebouwen met hun aanhorigheden het tienvoudige van de jaarlijkse huurwaarde of gebruikswaarde bedraagt en voor andere goederen en in andere gevallen, bijv. voor producerende woeste gronden (bijv. erfpachtsgronden die niet bebouwd zijn) op Java en Madoera f 7 per ha en in de Buitengewesten f 1,40 per ha.

De belasting bedraagt in het algemeen 0,75 pCt van de verpondingswaarde.

Het overschrijvingsrecht.

Deze belasting wordt geheven van alle overeenkomsten tot overdracht van in Indonesië gelegen of gevestigde onroerende zaken, waaronder in hoofdzaak worden verstaan onroerende goederen en zakelijke rechten (uitgezonderd grondrente en hypotheek) ten aanzien waarvan de levering of overdracht geschiedt door het opmaken van een officiële akte. Overdracht van Inlandse bezitsrechten op grond is hier dus niet onder begrepen, doch die van aan Westerlingen toekomende eigendomsrechten en andere zakelijke rechten valt er wel onder. Ook vallen er onder akten van teboekstelling en van overdracht van schepen.

Onder overeenkomsten tot overdracht van onroerende zaken worden ook verstaan onteigening in het algemeen belang, toewijzing bij executie, inbrengen in maat- of vennootschappen en in verengingen, scheidingen van vermogensdelen en afstand van zakelijke rechten als voren omschreven.

Het overschrijvingsrecht bedraagt 5 pCt van de koopprijs, de verkoopwaarde, de schadeboestelling enz., al naar gelang van de aard van de bedoelde handeling. Het wordt verlaagd tot 2½ pCt, wanneer inbreng in maatschappijen of verenigingen, waarvan het kapitaal geheel of ten dele in aandelen is verdeeld, als storting op zodanige aandelen plaats heeft.

Het zegelrecht.

Het zegelrecht wordt in verschillende gevallen op schriftelijke bescheiden geheven en is nogal uiteenlopend, doch drukt niet zwaar op het bedrijfsleven. Er is bijv. een vast zegelrecht van f 1,50 van ondertekende stukken, opgemaakt tot bewijs van handelingen, feiten en toestanden. Verder is er o.a. een zegelrecht van besluiten, houdende bewilliging op de akten van oprichting van vennootschappen ten bedrage van f 2,50 voor elke f 100 van het gestort kapitaal en f 0,25 voor elke f 100 van het overige bedrag van het kapitaal.

De zegelverordening werd in Augustus 1945 tijdelijk buiten werking gesteld; zij is in Juli 1947, voor zover betreft het zgn. kapitaalszegel, weer ingevoerd en op 1 Juli 1948 weer geheel van kracht geworden, met inachtneming van enkele wijzigingen.

De in- en uitvoerrechten.

De invoerrechten zijn na de oorlog in principe weinig gewijzigd. Het stelsel is in algemene trekken aldus: ruwe grondstoffen zijn vrijgesteld; productiemiddelen, half-fabrikaten e.d. 6 pCt van de waarde; gewone verbruiksgoederen 12 pCt van de waarde en luxe verbruiksgoederen 20 pCt van de waarde. Op deze rechten worden in het algemeen 50 opcenten geheven; deze uitzondering bestaat o.a. voor het bier, waarop 80 opcenten worden geheven. In verband met de verbintenissen, aangegaan bij de Tariefconventie te Genève is een aantal van deze rechten verlaagd. Verder is de regeling getroffen, dat tot 1 Januari 1950 met terugwerkende kracht tot 1 September 1945 op een aantal voor de wederophou van belang zijnde kapitaalgoederen onder de naam van „reconstructie-

subsidie" een terugbetaling zal plaatsvinden van 50 pCt op de invoerrechten incl. opcenten.

Voor de oorlog waren de uitvoerrechten jaren lang volgens de Tariefwet en Tariefordonnantie beperkt in aantal en niet hoog. Vlak voor de oorlog kwamen er rechten bij, o.a. een algemeen uitvoerrecht onder de naam van defensie-uitvoerrecht van 3 pCt, waardoor de totale heffingen op alle producten in het algemeen niet hoger waren dan 8 pCt. Na de oorlog werd tijdelijk een overgangs-uitvoerrecht geheven, dat als algemeen recht 20 pCt bedroeg, doch voor een aantal producten veel lager was, en 3 pCt voor tal van bevolkingsproducten. Sinds 1 Februari 1949 is een algemeen tarief ingesteld, dat ten hoogste 8 pCt is en waardoor de rechten meestal niet hoger zijn dan dit percentage. Hiermede is men dus in het algemeen teruggekeerd tot het peil van uitvoerrechten van vóór de oorlog.

De belastingheffing der deelstaten.

De situatie is nu aldus, dat tal van belastingen, die tevoren door het Land werden geheven, thans door de deelstaten worden opgelegd. Zo heft Oost-Indonesië de overgangsbelasting, de personele belasting en de verponding; uitgezonderd zijn alleen de vennootschapsbelasting, het zegelrecht en de in- en uitvoerrechten en accijnzen, welke alle voor de Federatie (tot dusver het Land) zijn voorbehouden. Hetzelfde geldt voor Sumatra's Oostkust, Pasoendan en (gedeeltelijk) West-Borneo.

Conclusie.

Als slotsom kan men vaststellen, dat de in Indonesië geheven belastingen voor het uitheemse bedrijfsleven vrij hoog zijn, al heeft de Overheid de laatste tijd reeds maatregelen genomen tot een vermindering van enkele belastingen. Intussen zal men moeten aannemen, dat deze belastingen in de toekomst nogal hoog zullen blijven, aangezien Indonesië gebukt gaat onder een grote schuldenlast, ernstige begrotingstekorten en het herstel van de oorlogsschade nog veel uitgaven zal vergen. Daartegenover mag men echter wel aannemen, dat de onmisbaarheid van buitenlands kapitaal en ook van buitenlandse ondernemersgeest in fiscaal opzicht zodanig zal zijn, dat de belastingen weliswaar hoog zullen zijn, doch toch niet zo hoog, dat zij remmend zullen werken.

's-Gravenhage.

Mr D. J. HULSHOFF POL.

HET TWAALFDE CONGRES VAN DE INTERNATIONALE KAMER VAN KOOPHANDEL.

Midden Juni vond in Quebec het XIIe Congres van de Internationale Kamer van Koophandel plaats onder het motto: „Towards a Freer World Economy, for the Benefit of the Consumer”.

Zeven en twintig landen, waaronder Duitsland, en vijf en twintig internationale organisaties waren op het Congres vertegenwoordigd. De stof waarmede men zich heeft beziggehouden was uitgebreid, doch zeer goed voorbereid. Daarom was er van spraakverwarring, zoals men zo dikwijls op internationale congressen aantreft, geen sprake.

Het is uiteraard niet mogelijk hier alle resoluties uitvoerig te bespreken¹⁾. Voor enkele moge echter een uitzondering worden gemaakt.

Code of fair treatment for international investments.

In het middelpunt van de belangstelling stond de Inter-

¹⁾ Voor verdere gegevens zie men het Augustus-nummer van het tijdschrift van de Internationale Kamer van Koophandel „World Trade” (L'Economie Internationale); het verslag over de gang van zaken in de Internationale Kamer van Koophandel over het 1e en 2e kwartaal 1949, en voorts de bij de Nederlandse Organisatie van de Internationale Kamer van Koophandel, Tournooiveld 2, te Den Haag, verkrijgbare brochures en rapporten.

nationale Code voor een behoorlijke Behandeling van Buitenlandse Investerings. Aangezien reeds eerder over dit onderwerp ook in dit blad is geschreven²⁾, willen wij hier niet nader op dit onderwerp ingaan.

Slechts moge er op worden gewezen, dat men de code niet anders dient te zien dan als een waarschuwing; een ernstige waarschuwing aan de Regeringen, dat, indien bepaalde voorwaarden niet worden vervuld, de landen die verlangend naar vreemd kapitaal uitzien, niet de ijdele hoop moeten koesteren, dat hun wens zal worden vervuld. Geen regering die de noodzakelijkheid van het aantrekken van buitenlands particulier kapitaal inziet, kan zich echter, naar onze mening, verantwoord gevoelen, wanneer zij de gegeven waarschuwing niet ernstig ter harte neemt.

Europese financiering, Europees herstel en Duitslands positie in de internationale handel.

Een ander zeer belangrijk punt, waarop de aandacht van het Congres zich concentreerde, betrof de economische toestand van West-Europa, waarover drie resoluties werden aangenomen, die nauw met elkaar verband houden en samengevoegd op het volgende neerkomen.

De economische toestand is thans, in 1949, zodanig, dat zij grote beloften inhoudt voor het geval de kansen, die nu mede dank zij de Marshall-hulp gunstig zijn, moedig worden aangegrepen. Dit betekent vóór alles, dat de staatsfinanciën moeten worden gesaneerd, waarbij vermindering van staatsuitgaven moet samengaan met belastingverlaging ten behoeve van het sparen; dat de economische en financiële politiek der „fysieke controles” moet worden omgebogen in de richting van financiële en fiscale controles, waarbij meer betekenis dan op het ogenblik veelal het geval is, moet worden gehecht aan rentepolitiek en creditcontrole en dat alles moet worden gedaan om het dollartekort te verminderen.

Met betrekking tot de vermindering van dit tekort kan dan reeds veel bereikt worden door de wijziging van een aantal wisselkoersen; wil worden echter een blijvende uitwerking hebben, dan moet de vrije markt-economie worden hersteld, daar alleen deze in staat is een goed evenwicht tussen kosten en prijzen tot stand te brengen. Een eerste vereiste voor het overwinnen van het dollartekort is echter, dat een land, dat daarmede te worstelen heeft, niet meer uitgeeft (voor consumptie en investeringen gezamenlijk) dan het zelf voortbrengt. Opvoering van de opbrengst uit industrie, landbouw en handel is derhalve van groot belang. Voor sommige landen moet in het bijzonder ook aan buitenlandse handel (inclusief transitie- en driehoekshandel) worden gedacht als middel om dollars te verdienen, waarbij het van belang kan zijn, dat importerende landen iets aan hun invoerrechten doen.

Het grijpen van de kansen, waarover wij hierboven spraken, betekent verder, volgens de Internationale Kamer van Koophandel, dat overzeese gebieden met natuurlijke hulpbronnen tot ontwikkeling moeten worden gebracht; dat men ertegen moet waken, dat in de handelspolitiek toegepaste maatregelen, die voor een overgangspolitiek te billijken waren, uitgroeien tot een blijvende politiek; dat de oplossing van het dollarvraagstuk niet wordt gezocht in een verdere beperking van de dollaraankopen, doch in een opvoering van de uitvoer naar dollaraankopen (expansie van de handel en geen restrictie); dat een behoorlijke behandeling van buitenlands kapitaal wordt verzekerd; dat eventueel met behulp van de O.E.E.C. een actie wordt ondernomen om de intereuropese handel op korte termijn te bevrijden van de quantitative beperkingen, discriminatie en deviezenrestricties en dat in de handelspolitiek geen onderscheid meer worde gemaakt tussen „essentials” en „non-essentials”.

²⁾ Zie: „Een code voor internationale investeringen” door Dr J. P. Snoep in „E.-S.B.” van 9 Februari 1949, blz. 112, en de aantekening „Een code voor buitenlandse investeringen” in „E.-S.B.” van 4 Mei 1949, blz. 359.

Voorts moet de allergrootste ernst worden gemaakt met de economische unificatie van Europa, hetgeen beter kan geschieden onder een betrekkelijk vrije economie dan onder een stelsel van „planning”.

Duitsland worde op de juiste wijze in die Europese economische samenwerking ingeschakeld. Het is, zegt de Kamer, zowel van belang, dat Duitsland intensief handel drijft met Oost-Europa als met West-Europa. Op handels-terrein moet men de Duitsers als partners erkennen, opdat zij weer hun eigen verantwoordelijkheid gaan dragen. Om er de nadruk op te leggen, dat de handelsverhouding tot Duitsland een zekere stabiliteit moet gaan vertonen, bepleit de Kamer het door Duitsland afsluiten van langlopende handelsverdragen met minder gedetailleerde goederenlijsten. Duitsland zal evenals de andere Europese landen slechts kunnen hopen binnen een economische unie, die allengs zal leiden tot een Europese markt, een normaal handelsniveau te bereiken.

Dat van een dergelijke toestand nog allerminst sprake is en dat Duitsland op het ogenblik eigenlijk een „Fremd Körper” in Europa is, vindt tenslotte erkenning in het pleidooi van de Kamer om de „dollarclausule” af te schaffen en een bevredigender betalingsmethode voor Duitslands inter-Europese handel ervoor in de plaats te stellen, opdat een groter mate van multilateralisme en minder starheid worde bereikt.

Het is naar onze mening een belangrijk feit, dat het internationale bedrijfsleven unaniem heeft erkend en duidelijk heeft uitgesproken, dat de dollarclausule in de handel met Duitsland moet worden losgelaten; deze erkenning is zeker niet in de laatste plaats te danken aan de voortreffelijke arbeid die door de Nederlandse rapporteur over het vraagstuk van de Duitse handel, Ir L. F. Otto, is verricht³⁾.

Enkele min of meer op zichzelf staande punten uit de drie bedoelde resoluties zijn er nog, die hier dienen te worden vermeld. Wij noemen:

- a. de Regeringen dienen de onafhankelijkheid der centrale banken zeker te stellen. Dit behoeft niet te betekenen, dat nationalisering van deze banken ongedaan moet worden gemaakt, maar wel, dat de directies een onafhankelijke positie dienen te verkrijgen in de geest waarin ook de rechterlijke macht deze heeft;
- b. op korte termijn dient een grondig onderzoek te worden ingesteld naar het vraagstuk van de goudswaarde;
- c. in elk land dient de Regering een college in te stellen van ervaren en onafhankelijke personen om de overheidsuitgaven te onderzoeken en de Regering met betrekking tot mogelijk geachte bezuiniging te adviseren;
- d. vrijere handel betekent een beter functioneren van het marktmechanisme en alleen reeds door de mindere „red tape” een verlaging van de productiekosten. (Van één land is bekend dat alleen reeds de exportvoorschriften de productiekosten met niet minder dan 5 pct verhogen).

Ernstig klinkt ons bovendien de vermaning in de oren: „There is a danger that planning will intensify autarky. The O.E.E.C. has warned against this and the warning should be heeded”.

Behalve enige groepszittingen zijn twee plenaire zittingen aan de hiervoor behandelde materie gewijd geweest. Eén dezer zittingen had tot onderwerp „monetaire stabiliteit”, de andere „economische unie”. In deze laatste vergadering heeft o.a. de heer Gottfried H. Crone het woord gevoerd en er daarbij op gewezen dat men het sluiten van economische unies kan vergelijken met een horderace. Men kan niet alle hindernissen tegelijk nemen, doch is men eenmaal onderweg, dan dient men in een bepaald tempo door te gaan en hindernis na hindernis te nemen, wil men niet

van het paard vallen. De volledige tekst van de rede van de heer Crone is, evenals verschillende teksten van andere op het Congres gehouden redevoeringen, gepubliceerd in het Congresverslag van de Nederlandse Organisatie⁴⁾.

Onzichtbare belemmeringen bij handel en reizen.

Erkende, dat niet te ontkomen valt aan zekere administratieve regelingen op bovenstaand gebied, wijst de Kamer er op, dat er een zodanige hoeveelheid regelingen en formaliteiten bestaat, dat deze op zichzelf een hinderpaal vormt om internationale zaken te doen, laat staan deze uit te breiden. Deze regelingen worden ad hoc door de administraties ingevoerd en zij vormen een *additionele* belemmering, die verder gaat dan de door de wetgever beoogde controle of bescherming. Om dit vraagstuk met kans op succes aan te pakken dient elke Regering onmiddellijk een onafhankelijk comité van experts te benoemen, bestaande uit ambtenaren en vertegenwoordigers van het bedrijfsleven om de bestaande praktijk o.a. te toetsen aan de desbetreffende bepalingen van het Charter van Havanna, het General Agreement of Tariffs and Trade en de Conventie ter Vereenvoudiging der Douaneformaliteiten van 1923. Aan dit comité zou voorts moeten worden opgedragen jaarlijks rapport over de bereikte vooruitgang uit te brengen aan de I.T.O. Daarnaast zouden de onder-tekenaars van het Charter en van het General Agreement kunnen beginnen aan de uitwerking van internationale standaardregelingen. Hiervoor zou een kleine, uit ambtenaren en personen uit het bedrijfsleven samengestelde, internationale commissie kunnen worden ingesteld, die bilaterale of multilaterale conventies zouden kunnen ontwerpen of voorstellen zouden kunnen doen voor unilateraal handelen.

Teneinde een begin te maken, zouden de Regeringen moeten beginnen met aandacht te geven aan een urgentieprogramma van negen punten, die in brochure no 130 van de Internationale Kamer van Koophandel zijn aangegeven.

Internationale goederenmarkten.

In deze resolutie wordt onder andere gezegd, dat zelfs onder het huidige stelsel van deviezencontrole stappen kunnen worden ondernomen om de wereldmarkt van grondstoffen vrijer te maken dan deze thans is. Genoemd worden:

- a. afschaffing van staatshandel;
- b. afschaffing van exportbeperkingen voor grondstoffen en het aan exporteurs ter beschikking stellen van een gedeelte der door deze verdiende deviezen, teneinde hen aan te moedigen hun exporten te richten naar landen met een harde valuta;
- c. afschaffing van de prijzencontrole op geïmporteerde en geëxporteerde grondstoffen en het heropenen van termijnmarkten in import- en exportlanden.

Voorts dient het bedrijfsleven zoveel mogelijk bij de uitvoering van onvermijdelijke maatregelen op handelsgebied te worden betrokken en moet in elk land een gemengd lichaam van ambtenaren en bedrijfsleven worden ingesteld om te onderzoeken welke handelsbelemmeringen kunnen worden afgeschaft. Met betrekking tot grondstoffen, waaraan geen wereldtekort meer bestaat, wenst de Kamer, dat onmiddellijk zal worden bestudeerd in hoeverre de vrije markt kan worden hersteld. De Kamer zal ten aanzien van een aantal van zulke goederen een onderzoek instellen en de Regeringen alsmede de internationale Regeringslichamen ter zake voorstellen doen toekomen.

Distributieproblemen.

Voor dit onderwerp mogen wij hier verwijzen naar een afzonderlijk hieraan te wijden artikel van de hand van Drs

⁴⁾ Exemplaren verkrijgbaar bij de Nederlandse Organisatie van de Internationale Kamer van Koophandel, Tournooiveld 2, te Den Haag.

³⁾ „Germany in European Trade”, brochure no. 139.

C. A. A. van Lutterveld. Slechts worde hier gezegd, dat de Nederlandse Organisatie zich ten aanzien van een der onderdelen een reserve heeft gemaakt, aangezien men van Nederlandse zijde van mening is, dat de wijze, waarop de Kamer haar onderzoek naar de kosten en de structuur van de distributie wil voortzetten, niet tot het genoemde resultaat kan leiden.

Handelstermen.

Wellicht een van de meest gewaardeerde aangelegenheden, waarmee de Internationale Kamer van Koophandel zich in de loop der tijden heeft beziggehouden, betreft de handelstermen. De Kamer heeft op dit gebied twee publicaties uitgegeven, te weten: de zo bekende „Trade Terms” (brochure no 68), waarin per land een nauwkeurige omschrijving wordt gegeven van hetgeen onder een bepaalde handelsterm wordt verstaan, en voorts de „Incoterms” 1936 (International Rules for the Interpretation of Trade Terms), die zijn bedoeld om aan dat gedeelte van het bedrijfsleven, dat destijds geen internationaal geaccordeerde regels op dit gebied ter beschikking had, zulke regels ter beschikking te stellen, opdat men deze geheel vrijwillig en naar verkiezing in hun internationale contracten konden opnemen.

De commissie van de Internationale Kamer van Koophandel, die zich met deze kwesties bezighoudt, is sedert de oorlog bezig met een herziening van beide publicaties. Aangezien dit werk waarschijnlijk binnenkort gereed zal komen heeft het Congres gemeend de Conseil van de Kamer te moeten machtigen, te zijner tijd de herziene „Trade Terms” en „Incoterms” goed te keuren. Anders zou hun toepassing, nog moeten wachten tot het volgende Congres, dat eerst in 1951 zal plaatsvinden.

Handelsarbitrage.

Op dit gebied bewijst de Internationale Kamer van Koophandel door haar Hof van Arbitrage en haar uitstekend werkende „Rules of Conciliation and Arbitration”, het bedrijfsleven uitnemende diensten, die echter nog onvoldoende bekendheid genieten. Zolang de arbitragewetten in de verschillende landen nog sterke afwijkingen vertonen, zal er echter altijd enige onzekerheid blijven bestaan met betrekking tot de rechtsgeldigheid van arbitrageclausules en de mogelijkheid tot executie van arbitrale vonnissen.

De Kamer bepleit daarom voortdurend unificering van de wetgevingen op dit gebied, maar heeft inmiddels, zonder op de verwezenlijking daarvan te wachten, een serie publicaties uitgegeven, die de wettelijke voorschriften bevatten, die op arbitrage in de diverse landen betrekking hebben.

Onlangs heeft de Kamer juist een nieuw overzicht het licht doen zien, dat met betrekking tot 43 landen de belangrijkste regelen bevat, die betrekking hebben op arbitrage-overeenkomst, arbiters, arbitrageprocedure, vonnis, executie van en rechtsmiddelen tegen arbitrale vonnissen.

In de door het Congres aangenomen resolutie verklaart de Kamer er van overtuigd te zijn, dat deze publicatie een praktische gids zal blijken voor allen, die belang hebben bij internationale handelsarbitrage zolang unificering der nationale wetgevingen nog op zich laat wachten.

Vervolgens constateert de Kamer met grote voldoening dat de gerechtshoven in toenemende mate aan de „Rules of Conciliation and Arbitration” van de Internationale Kamer van Koophandel voorrang toekennen boven arbitrageregelen volgens nationaal recht en dat ook bij voortdurende arbitrale vonnissen, die in naam van het Hof van Arbitrage der Kamer zijn uitgesproken in de zeldzame gevallen, waarin deze niet vrijwillig werden uitgevoerd, door de nationale gerechtshoven zijn geapprouveerd.

Het is in het bestek van dit artikel slechts mogelijk een aantal punten aan te duiden. Het werkteerterrein van de

Kamer is zo omvangrijk en op vele onderwerpen wordt in rapporten en resoluties zo diep ingegaan, dat zij veelal een eigen artikel zouden rechtvaardigen.

's-Gravenhage.

Dr E. D. DE MEESTER.

AANTEKENINGEN.

DE MILLIOENNOTA.

Met de opening van de gewone jaarlijkse zitting der Staten-Generaal op de derde Dinsdag in September heeft de gebruikelijke indiening van de Miljoenennota plaatsgevonden.

De Miljoenennota bevat na de inleiding een overzicht van de ontwikkeling der Rijksfinanciën van 1940 tot 1945 en van 1945 tot 1950 en vervolgens een bespreking in onderdelen van de huidige Ontwerp-begroting. Voorts bevat zij een beschouwing over de vermogenspositie van het Rijk, een bespreking van bijzondere onderwerpen en een uiteenzetting over de belastingpolitiek. Aan het slot geeft de Minister een schets van enige der voornaamste aspecten van de Nederlandse economie en van de belangrijkste problemen, die onder de huidige omstandigheden om een oplossing vragen. Anders dan het vorige jaar, is deze keer het Nationale Budget niet in de nota opgenomen. Het zal wel de bedoeling zijn dit later alsnog te publiceren. Opgemerkt zij nog, dat de gevolgen der recente devaluaties niet in de nota zijn verwerkt.

Het stemt tot voldoening, aldus de Minister van Financiën in de inleidende beschouwingen, dat thans een Ontwerp-begroting voor het dienstjaar 1950 kan worden overgelegd, waarbij een vergelijking van middelen en uitgaven van de Gewone Dienst en de Buitengewone Dienst I, tezamen genomen, een overschot aanwijst. Dit overschot is zodanig, dat het tekort van het Landbouw-Egalisatiefonds ad f 171 miljoen, hetwelk in de begroting voor het dienstjaar 1949 tot een bedrag van f 227 miljoen nog ongedekt was gebleven, voor 1950 hieruit kan worden gefinancierd. Zelfs dan is er nog een overschot van f 20 miljoen, dat na herziening van de begroting van het Landbouw-Egalisatiefonds mogelijk ruimer zal uitvallen (zie tabel I).

TABEL I.

OMSCHRIJVING	Ontwerp-begroting 1950	Vastgestelde begroting 1949	Gecorrigeerde begroting 1949
	(in miljoenen guldens)		
GEWONE DIENST			
Middelen	3.518	3.156	2.754
Uitgaven	2.681	2.436	3.569
Saldo	+ 837	+ 720	+ 815
BUITENGEWONE DIENST I			
Uitgaven en ontvangsten van aflopend karakter			
Middelen	23	76	76
Uitgaven	669	802	886
Saldo	- 646	- 726	- 810
GEWONE DIENST EN BUITENGEWONE DIENST I			
Saldo	+ 191	- 6	+ 5
Landbouw-Egalisatiefonds			
Saldo	- 171	- 227	- 227
Totaal saldo	+ 20	- 233	- 222
BUITENGEWONE DIENST II			
Kapitaalsuitgaven en -ontvangsten			
Middelen	185	71	71
Uitgaven	575	381	505
Saldo	- 390	- 310	- 434

Dit stemt naar het inzicht van de Regering des te meer tot verheugenis, omdat deze verbetering van de budgetaire toestand is verkregen ondanks de vele noodzakelijke verhogingen, welke in de begroting 1950 dienden te worden opgenomen (vnl.: 1. militair apparaat; 2. herziening be-

zoldigingsregeling ambtenaren; 3. uitbreiding van sociale voorzieningen en 4. hogere onderwijskosten).

Voor het eerst na de oorlog kan derhalve de gehele begrotingsdienst, uiteraard met uitzondering van de Kapitaaldienst, uit de lopende middelen worden gefinancierd. Opgemerkt zij nog, dat in tabel I de geraamde opbrengst van de buitengewone heffingen — voor 1950 ad f 200 mln — en de daartegenover onder de uitgaven tot een gelijk bedrag geraamde buitengewone aflossing van Nationale Schuld buiten beschouwing zijn gelaten.

Alvorens de Ontwerp-begroting aan een gedetailleerde beschouwing te onderwerpen, worden in de inleidende paragraaf enige opmerkingen gemaakt over enkele factoren, welke bij het opstellen van deze begroting buiten beschouwing moesten worden gelaten:

a. bij het opstellen van de Ontwerp-begroting voor 1950 is in de eerste plaats geen rekening gehouden met de gevolgen voor het staatsbudget van de nog te nemen maatregelen op het gebied van levensmiddelen subsidies, enz. Aangezien de bedoelde maatregelen thans nog een onderwerp van beraad uitmaken, acht de Regering deze werkwijze ook de meest juiste.

Dit uitgangspunt is wel in zeer bijzondere mate van invloed geweest op de samenstelling van de begroting van het Landbouw-Egalisatiefonds. Deze begroting, waarvan de basisgegevens zijn ontleend aan de thans bekende feiten, draagt dan ook een zeer voorlopig karakter.

TABEL II.

Verdeling van de uitgaven van de vastgestelde begroting 1949 en de Ontwerp-begroting 1950 over de verschillende doeleinden. (In miljoenen guldens)

CATEGORIEËN	Gewone dienst		Buitengewone Dienst I (Uitgaven van aflopend karakter)		Buitengewone Dienst II (Kapitaalsuitgaven)	
	1949	1950	1949	1950	1949	1950
Nationale schuld	544	473	52	—	—	86
Afschrijvingen	34	36	—	—	—	—
Buitenlandse Dienst	34	38	1	0	—	—
Politie en Justitie	168	175	29	12	3	4
Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	339	371	0	—	9	10
Herstel oorlogsschade	52	33	485	456	0	1
Militaire uitgaven in eigenlijke zin	517	601	137	112	134	139
Waterstaat	74	91	—	—	7	75
Verkeer	17	16	—	—	8	122
Luchtvaart	12	12	—	—	19	8
Uitgaven ter bevordering van handel en nijverheid, niet opgenomen bij een der andere categorieën	19	21	0	3	64	78
Uitgaven ter bevordering van landbouw en visserij, niet opgenomen bij een der andere categorieën	55	67	3	2	7	8
Distributie-, controle- en prijsbeheersingsapparaat	24	14	30	12	—	—
Prijssubsidies, exclusief Landbouw-Egalisatiefonds	—	—	10	13	—	—
Sociale voorzieningen	346	385	39	44	1	1
Volkshuisvesting	31	45	2	6	54	39
Overzeese Gebiedsdelen	1	2	10	8	—	—
Bestuurskosten, niet opgenomen bij een der andere categorieën	116	127	1	0	4	4
Pensioenen	71	114	—	—	—	—
Wachtgeld, non-activiteitswedden, c.d.	16	10	3	1	—	—
Totaal	2.436	2.681	802	669	381	575
Landbouw-Egalisatiefonds	—	—	227	171	—	—
Totaal-Generaal	2.436	2.681	1.029	840	381	575

TABEL III.

Geraamde opbrengst der belastingen. (In miljoenen guldens)

OMSCHRIJVING	Raming voor 1949	Raming voor 1950	Raming voor 1949	Raming voor 1950
	Bruto	Bruto	Netto	Netto
Inkomstenbelasting (na aftrek van voorheffing)	700,0	740,0	639,1	675,6
Vermogensbelasting van natuurlijke personen	55,0	60,0	50,2	54,8
Leenootschapsbelasting	175,0	250,0	159,8	228,3
Loonbelasting	500,0	560,0	456,5	511,3
Dividendbelasting	40,0	45,0	36,5	41,1
Commissarissenbelasting	4,0	6,5	3,7	5,9
Vereveningsheffing	200,0	210,0	200,0	210,0
Motorrijtuigenbelasting	35,0	40,0	35,0	40,0
Bijzondere wijnbelasting	0,2	0,0	0,1	0,0
Invoeerrechten	235,0	300,0	214,6	273,9
Statistiekrecht	7,0	7,0	6,4	6,4
Accijns op zout	7,0	7,0	6,4	6,4
Accijns op gedistilleerd	70,0	90,0	59,1	76,0
Accijns op bier	21,0	16,0	19,2	14,6
Accijns op suiker	65,0	80,0	59,3	73,0
Accijns op tabak	170,0	190,0	155,2	173,5
Belasting op gouden en zilveren werken	0,9	0,7	0,8	0,6
Onzetbelasting	780,0	800,0	712,1	730,4
Rechten van zegel	20,0	18,0	18,3	16,4
Rechten van registratie	30,0	35,0	27,4	32,0
Rechten van successie, van overgang en van schenking	65,0	65,0	59,4	59,4
	3.480,1	3.520,2	2.919,1	3.229,6

Het ligt in het voornemen, zodra zulks mogelijk is, een Nota van Wijziging in te dienen waarvan, naar kan worden verwacht, het eindsaldo zeer belangrijk lager zal liggen dan het saldo van het thans ingediende ontwerp;

b. voorts is in de huidige Ontwerp-begroting geen rekening gehouden met de budgetaire gevolgen van de maatregelen, vervat in de wetsontwerpen Belastingherziening 1949 en wijzigingen van het Besluit op de ondernemingsbelasting 1942 en evenwel met de voor genomen maatregelen van de loon- en inkomstenbelasting, welke in het bijzonder is bedoeld als verlichting van de druk op de lagere en middelbare inkomens;

c. tegenover de zo juist genoemde belastingverlichtingen zullen echter, zoals elders wordt uiteengezet, naar het oordeel van de Regering, een aantal belastingverzwaringen moeten worden opgelegd, die de middelen weer zullen versterken.

We willen nu tot een meer gedetailleerde beschouwing overgaan. Daartoe geven we in tabel II een specificatie van de uitgaven voor de ontwerp-begroting 1950 en, ter vergelijking, van die der vastgestelde begroting 1949.

Teneinde een inzicht te geven aangaande de belastingopbrengsten volgt in tabel III nog een vergelijking van de raming daarvan voor 1950 met die voor 1949. De daarin vermelde netto bedragen zijn die, welke aan het Rijk ten goede komen na aftrek van de aandelen, toekomstige aan het Gemeentefonds en aan het Provinciefonds en, voor zoveel de

accijns op gedistilleerd betreft, na aftrek mede van het aandeel, toekomende aan het Landbouw-Egalisatiefonds.

Een beschouwing van het niveau van de Ontwerp-begroting 1950 heeft naar de overtuiging van de Minister slechts zin, indien men zich daarbij voor ogen stelt, dat deze begroting is opgesteld voor een periode, waarin ons land gebukt gaat onder zware militaire verplichtingen, tegelijk het herstel van de oorlogsschaden moet financieren en bovendien een in de oorlog zeer hoog opgelopen staats-schuld heeft te torsen. Duidelijk blijkt dit, wanneer men nagaat, welke buitengewoon grote bedragen voor 1950 moesten worden geraamd voor militaire uitgaven, voor het oorlogsherstel en voor de dienst van de staatsschuld, nl.:

militaire uitgaven in eigenlijke zin	f 852 mln
uitgaven voor oorlogsherstel	f 490 „
dienst staatsschuld	f 559 „
	f 1.901 mln

Van dit bedrag drukt f 1.675 mln op de Gewone Dienst en de Buitengewone Dienst I. Dit betekent, dat van het totaal der uitgaven op beide Diensten (incl. het nadelig saldo van het Landbouw-Egalisatiefonds), tezamen f 3.521 mln belopend, bijna de helft voor rekening van de zo juist genoemde uitgavencategorieën komt.

In de Millioenennota is een uitvoerige beschouwing gewijd aan de sterkte van het burgerlijk rijksperoneel. We geven hiervan een samenvattend overzicht in tabel IV. Duidelijk blijkt hier het streven om bij de militaire departementen militairen te vervangen door burgers.

TABEL IV.

Sterkte van het burgerlijk rijksperoneel.

	Exclusief departementen Oorlog en Marine	Oorlog en Marine	Totaal
1-1-1946	122.800	8.200	131.000
1-1-1947	112.100	10.700	122.800
1-1-1948	97.900	12.500	110.400
1-1-1949	84.700	14.300	99.000
Geraamd in begroting 1950 ..	81.500	19.900	101.400

Uit een opgave der Nationale Schuld blijkt, dat de binnenlandse schuld, die op 31 December 1947 f 25,2 mrd bedroeg, geleidelijk is gedaald tot f 22,8 mrd op 30 Juni 1949. De buitenlandse schuld steeg van ruim f 1 mrd op 1 December 1945 tot f 2,5 mrd op 30 Juni 1949.

Voorts bevat de Nota in het raam van de bijzondere onderwerpen o.a. beschouwingen over het *verband tussen de Ontwerp-begroting voor 1950 en de monetaire situatie.*

In de monetaire toestand is door een, overeenkomstig de verwachting, voortgezette verzwakking der inflatoire, respectievelijk versterking der deflatoire tendenties sedert het vorig jaar, opnieuw verbetering gekomen. In dit verband wijst de Minister op de ontwikkeling van de *geldhoeveelheid*, welke gedurende het *tweede halfjaar 1948 en het eerste halfjaar 1949 constant* was, en per saldo zelfs een geringe daling te zien gaf. De Minister verheelt zich daarbij echter niet, dat het peil van de totale geldcirculatie slechts constant blijft *dank zij de aanzienlijke geldverminderende werking*, die zich voordoet in samenhang met de buitenlandse hulpverlening, *genoten in het kader van het Europese Herstel Programma.* Met de geleidelijke afnemning van deze hulpverlening en de beëindiging daarvan in 1952 moet derhalve rekening worden gehouden.

Niettemin mag men stellen, dat de Ontwerp-begroting voor 1950, op zichzelf beschouwd, niet langer een inflatoire dreiging inhoudt.

Belastingpolitiek.

In de paragraaf, welke handelt over de belastingpolitiek

betoogt de Minister, dat van belastingverlagingen, waarvoor nieuwe begrotingstekorten zouden intreden, thans nog geen sprake kan en mag zijn. Maatregelen van belastingpolitieke aard kunnen echter op haar plaats zijn voor zover zij een uitstel van belastingheffing teweegbrengen, dan wel belemmeringen voor het bedrijfsleven en voor het ontplooiën van nieuwe initiatieven verminderen en aldus de toekomstige belastingopbrengsten vergroten.

Staan deze elementen in de bij de Tweede Kamer aangehangige wetsontwerpen Belastingherziening 1949 en Wijziging Ondernemingsbelasting op de voorgrond, zij spelen mede een rol in de plannen tot verlaging van de tarieven van inkomsten- en loonbelasting.

Bij de laatste plannen komt echter bovendien een ander element aan de orde: verschuiving van druk in het heden. De verlaging van de inkomsten- en loonbelasting zal namelijk in zeer belangrijke mate de verzwaring van druk opvangen, welke zal gepaard gaan met de voorgenomen proportionele verhoging van de woninghuren met 15 pCt, de verlaging der levensmiddelen subsidies en met de verhoging van enige verteringsbelastingen.

Enerzijds worden thans een aantal verlichtingen van belastingdruk voorgesteld, welke, verbonden met het overige overheidsbeleid, de algemene strekking hebben de productie aan te moedigen en investeringen in nieuwe productiemiddelen te vergemakkelijken, verlichtingen, welke ook overigens de van belastingen op inkomen en winst uitgaande remmende werking op het entameren van bedrijvigheid en op de arbeidslust zullen matigen. Daartegenover dringen én de noodzaak van het behoud van het budgetaire evenwicht én de eis van beperking van niet strikt noodzakelijke consumptie tot het verhogen van verteringsbelastingen.

In plaats van een huurbelasting zal worden voorgesteld het heffen van 100 opcenten ten bate van het Rijk op de personele belasting naar de grondslag huurwaarde. Voorts zal een herschatting van het meubilair een hogere opbrengst van de belasting naar laatstgenoemde grondslag opleveren.

De technische herziening van de personele belasting zal o.a. omvatten een verhoging van de vrijgestelde bedragen met in het algemeen 20 pCt. Een bijzondere voorziening zal worden getroffen met het oog op tijdens en na de oorlog gebouwde woningen, waarvan de huren op een hoger niveau liggen dan die van vooroorlogse woningen.

Naast de reeds aangekondigde verhoging van het tarief van de omzetbelasting zal tenslotte de invoering van een bijzonder tarief voor die belasting, liggende tussen het normale tarief en het weeldetarief worden voorgesteld. Dit tarief zal betrekking hebben op een aantal goederen, welke aanschaffing in de tegenwoordige omstandigheden de toepassing van een enigszins hoger tarief dan het gewone rechtvaardigt, zonder dat die goederen evenwel weelde-artikelen kunnen worden genoemd.

De hier opgesomde nog in te dienen voorstellen, tezamen met de reeds aangekondigde gemaakte verhoging van het bijzondere invoerrecht op benzine zullen voor de Rijksmiddelen, het Provinciefonds en het Gemeentefonds tezamen naar globale schatting opleveren:

Wijziging van de omzetbelasting	f 140 mln
Wijziging van en opcenten op de personele belasting	„ 29 „
Wijziging van zegel- en registratierecht	„ 8 „
Verhoging van het bijzondere invoerrecht op benzine	„ 40 „
Totaal	f 217 mln

Daartegenover staan belangrijke verlichtingen bij de directe belastingen, nl. de verlaging van de inkomsten- en loonbelasting (zeer globaal geschat f 150 mln belastingverlichting), de Belastingherziening 1949 (welke de belastingopbrengst over 1950 met ongeveer f 170 mln zal verminde-

ren, doch ten aanzien van een zeer groot deel van dit bedrag de betaling slechts opschort) en de wijzigingen in de ondernemingsbelasting (direct gevolg: f 53 mln belastingverlichting).

Als algemeen kenmerk van de te volgen belastingpolitiek, aldus de Minister in de Millioenennota, kan worden gezegd, dat zij inhoudt een verplaatsing van de belastingdruk van de sfeer van de verwerving van het inkomen naar de sfeer van de besteding. Die verschuiving van druk zal er toe bijdragen geleidelijk het evenwicht tussen tering en nering, voor Nederland als geheel gezien; naderbij te brengen. Een voor het toekomstige levensniveau van ons volk essentiële taak: het verbeteren van de verhouding tussen de productie en consumptie, hetwelk tot uitdrukking moet komen in het slinken en tenslotte verdwijnen van het tekort op de Nederlandse betalingsbalans, beheerst in laatste instantie ook de hier aan de orde zijnde vraagstukken.

Slotbeschouwing.

In zijn slotbeschouwing geeft de Minister een schets van enige der voornaamste aspecten van de Nederlandse economie en van de belangrijkste problemen, die onder de huidige omstandigheden om een oplossing vragen.

Na een overzicht van de bevredigende ontwikkeling van de industriële bedrijvigheid volgt een beschouwing over de stand van de werkgelegenheid, waarbij ervan wordt uitgegaan, dat één verdere doelmatige modernisering en uitbreiding van het productie-apparaat, mede gezien de noodzaak tot het scheppen van voldoende werkgelegenheid voor de snel groeiende beroepsbevolking, binnen de grenzen der beschikbare middelen geboden is.

De stand van de werkgelegenheid geeft op het ogenblik in het algemeen nog geen reden tot ongerustheid, al treedt in sommige bedrijfstakken wel enige verruiming van het aanbod op. Daarentegen overtreft in een aantal andere bedrijfstakken, zoals de metaal- en de textielnijverheid, de vraag naar sommige categorieën arbeidskrachten nog steeds het aanbod, zij het in afnemende mate.

Na ook de voorziening van consumptiegoederen te hebben belicht komt de Minister tot de conclusie, dat thans in vele sectoren van het economisch leven een terugkeer tot meer normale toestanden valt te constateren. Intussen kan niet genoeg worden herhaald, dat deze ontwikkeling nog geenszins inhoudt, dat thans ook een hechte basis zou zijn verkregen, waarop men zonder meer kan voortbouwen. De verwezenlijking van de tot dusverre bereikte resultaten was slechts mogelijk door het interen op het bezit aan buitenlandse activa en met behulp van omvangrijke buitenlandse steun. De erkenning, dat bovendien ook thans nog voor de handhaving van het bereikte een aanzienlijke buitenlandse hulpverlening niet kan worden ontbeerd, betekent tegelijkertijd het blootleggen van de zwakke fundering der huidige Nederlandse economie.

In het licht van het bovenstaande gaat de Minister nog eens de betekenis na van de krachtens het Europese Herstel Programma verstrekte buitenlandse hulp en de daarmee samenhangende aspecten van het betalingsbalans-probleem.

In verband met de ook in het buitenland waarneembare tendentie tot evenwicht in de vraag- en aanbodverhoudingen wijst de Minister vervolgens, met het oog op de noodzaak tot verdere verbetering van de handelsbalans, op het voor Nederland toenemende belang, dat het zijn producten tegen concurrerende prijzen kan aanbieden. Het dient derhalve zijn binnenlands kostenpeil zo laag mogelijk te houden door een verdergaande verbetering van de kapitaalsuitrusting in industrie en landbouw, een versterkte rationalisatie en een verdere opvoering van de arbeidsproductiviteit.

Voor de oplossing van het laatste probleem acht de Minister het van belang, dat wordt gestreefd naar een zo

consequent mogelijke toepassing van het stelsel van beloning-naar prestatie.

In verband met de essentiële betekenis, welke voor het sluitend maken van de Nederlandse betalingsbalans moet worden gehecht aan de verdere vergroting van het productievolume belicht de Minister tenslotte de mogelijkheden tot opvoering van het investeringspeil. Hiertoe blijft een verhoging der besparingen een dringende eis en is het geboden, dat het thans redelijke consumptieniveau geen verdere stijging van betekenis zal ondergaan.

Het streven van de Minister is er bij voortduring op gericht, de uitgaven van de Overheid, welke tot de consumptieve sfeer zijn te rekenen, zoveel mogelijk te beperken. De mogelijkheden hiertoe zijn evenwel, als gevolg van het starre karakter van een groot deel der staatsuitgaven, van de militaire uitgaven afgezien, aanzienlijk geringer dan somtijds wordt aangenomen.

Reeds meermalen heeft de Minister een beroep gedaan op het Nederlandse volk tot het betrachten van de uiterste zuinigheid in het verbruik en tot het vergroten van de besparingen. Hij schroomt niet, dit beroep aan het slot van zijn Nota met klem te herhalen. Slechts indien alle lagen van de bevolking zijn doordrongen van de noodzaak hiervan en zich ook dienovereenkomstig gedragen, zal de buitenlandse hulp een zo groot mogelijk rendement kunnen afwerpen en zal men het resultaat kunnen verwezenlijken, dat met die hulp werd beoogd, n.l. het stellen van de Nederlandse economie op een hechte basis. Eerst nadien zal het mogelijk zijn het economische en financiële beleid in sterkere mate te richten op een directe welvaartsvergroting.

Mijnsheerenland.

L. M. KOYCK.

DE NOORDWESTEUROPESE HAVENS IN 1949.

In de diverse dagbladen verschijnen regelmatig berichten over de situatie in de verschillende havens. De ene haven kampt met grote werkloosheid onder de havenarbeiders, de andere meldt havenverkeer in stijgende lijn, maar grote onderbezetting, een derde klaagt, dat de eerste beide havens deelnemen aan zijn eigen nationale verkeer en een vierde heeft door het ijzeren gordijn zijn achterland grotendeels verloren.

Het lijkt nuttig na te gaan, hoe het in deze havens dan wel met de bedrijvigheid over 1949 ten opzichte van die over de vooroorlogse jaren staat. Deze bedrijvigheid kan op twee manieren worden gedemonstreerd en wel door het scheepvaartverkeer, of het goederenverkeer te vergelijken met de omvang van dit verkeer vóór de oorlog.

Scheepvaartverkeer.

De omvang hiervan kan het best worden gemeten naar de tonnage der binnengekomen zeeschepen. Het aantal schepen is weinig zeggend, het is immers een groot verschil, of per maand bijv. 1.000 coasters binnenkomen of 1.000 tankschepen. In het eerste geval een scheepsinhoud van ca 200.000 N.R.T., in het tweede van ca 6 mln N.R.T. Alleen wanneer de samenstelling van het aantal binnekomende schepen dezelfde is gebleven, zegt dit aantal iets.

Wanneer we nu de tonnage in netto-registertonnen van de schepen, welke de Rotterdamse haven in 1949 zullen bezoeken, aan de hand van de uitkomst over het eerste halfjaar ramen op 15 mln, dan is het mogelijk een vergelijking te treffen met het Rotterdamse verleden. Voor de andere havens is eenzelfde systeem gevolgd.

Bovengenoemde tonnage van 15 mln werd door Rotterdam voor het eerst bereikt na de eerste wereldoorlog en wel in 1924. In de hierop volgende jaren tot aan het uitbreken van de tweede wereldoorlog werd dit niveau, steeds onderbroken tijdens de beide depressiejaren 1932 en 1933, steeds overtroffen. In deze depressiejaren was de omvang van het scheepvaartverkeer weer teruggezaakt op het peil

van 1924. Tegenover elkaar kan worden gesteld het verheugende feit, dat Rotterdam, wat scheepvaartverkeer betreft, reeds in 1949, vier jaren na de tweede wereldoorlog, hetzelfde peil heeft bereikt als waarvoor het na de eerste wereldoorlog zes jaar nodig had en het minder verheugende feit, dat dit 15 mln N.R.T.-niveau gelijk staat met de donkere jaren 1932 en 1933.

Hoe was nu deze ontwikkeling in onze nabuurhavens? Het scheepvaartverkeer van Antwerpen, dat over het eerste halfjaar van 1949 8,6 mln N.R.T. bedroeg, tegen 7,5 mln N.R.T. te Rotterdam, kan worden geraamd op ruim 17 mln ton, een lichte toeneming ten opzichte van de voorafgaande twee jaren. In 1925, zeven jaar na de eerste wereldoorlog, bereikte Antwerpen, ook voor het eerst, dit peil. Daarna volgde het tonnagescijfer, evenals te Rotterdam, de conjunctuur, om in de jaren rond 1933 weer het huidige niveau te bereiken. De toestand in Antwerpen is dus, wat scheepvaartverkeer betreft, precies dezelfde als in Rotterdam.

Ook Bremen staat op het niveau van de depressiejaren, dat evenwel thans sneller dan na de eerste wereldoorlog werd bereikt. Alleen Hamburg realiseert eerst de helft van het niveau van 1932/1933, vooral tengevolge van het wegvalen van een gedeelte van zijn achterland.

Uit het bovenstaande, zonder meer de conclusie te trekken, dat de huidige situatie zowel met de depressiejaren als met de ontwikkeling der nabuurhavens overeenkomt, ware voorbarig. Het is tenslotte niet het scheepvaartverkeer, maar de door deze schepen geloste en geladen hoeveelheid goederen, welke de welvaart van de havens aangeeft.

Goederenverkeer.

Te Rotterdam heeft dit goederenverkeer gedurende het eerste halfjaar van 1949 bijna 10 mln ton bedragen; een raming van 20 mln ton voor het gehele jaar komt ons wel verantwoord voor. Met deze omzet wordt de reeks van 1946, 1947 en 1948 met resp. 8, 12 en 16 mln ton voortgezet.

Wanneer echter de jaren van de eerste wereldoorlog, met de direct daarop volgende jaren tot 1924, worden uitgezonderd, moet bij het goederenverkeer, in tegenstelling tot het scheepvaartverkeer, worden teruggegaan tot 1909 om een jaaromzet beneden de 20 mln ton aan te treffen. Zelfs in 1907 werd een omzet van meer dan 20 mln ton bereikt.

Antwerpen daarentegen, dat over het eerste halfjaar van 1949 een iets kleiner goederenverkeer dan Rotterdam haalde en waarvoor over 1949 eveneens 20 mln ton kan worden geraamd, kwam pas in 1924 boven dit niveau uit en daalde in de depressiejaren 1932 en 1933 daaronder.

Wordt de raming ad 20 mln ton voor ieder der beide havens vergeleken met de gemiddelde omzet uit de periode 1921 tot en met 1938, dan blijkt, dat de situatie te Antwerpen veel minder onbevredigend is dan die te Rotterdam. Deze gemiddelde omzet bedroeg voor Rotterdam namelijk 30 mln ton, tegen 21 mln ton voor Antwerpen.

Ook de door beide havens behaalde maximum-omzetten ad resp. 42,5 en 28,5 mln ton, laten zien, dat een omzet van 20 mln ton niet voor beide eenzelfde mate van welstand betekent.

De haven van Gent blijft met naar schatting 2,5 mln ton op ongeveer twee derden van het vooroorlogs gemiddelde. Daarentegen staan Amsterdam en Emden met een geraamd goederenverkeer van respectievelijk 4,5 en ruim 4 mln ton op rond 85 pCt van hun gemiddelde goederenomzet in de jaren 1921 tot en met 1938.

Bremen zal ongeveer 6 mln ton goederen in zijn haven aan- en afvoeren. Dit cijfer werd voor het eerst in de jaren 1911, 1912 en 1913 overschreden, daarna niet meer tot 1928. De onmiddellijk hierop volgende jaren, 1929 en 1930, alsmede de jaren van 1934 af, gaven een groter goederenverkeer dan 6 mln ton. Het gemiddelde peil in

de periode tot en met 1938 was dan ook minder dan 6 mln ton en wel 5,7 mln ton.

Slechts in twee jaar van deze periode overschreed Bremen de 7 mln ton, nl. in 1937 en 1938, toen de omzet resp. 8,3 en 9,3 mln ton bedroeg.

Het huidige niveau moet dan ook zeer bevredigend worden genoemd.

In fel contrast met de gunstige situatie in Bremen staat de toestand in Hamburg. Het tegenwoordige goederenpeil was reeds vóór de eeuwwisseling overschreden en zelfs in de slechte jaren 1932/1933 werd nog de dubbele omzet van thans gehaald. De gemiddelde omzet van Hamburg in de jaren 1921 tot en met 1938 bedroeg dan ook ruim 21 mln ton.

Onderstaand staatje geeft de gemiddelde omzet in miljoenen tonnen en het indexcijfer van het, aan de hand van de uitkomst van het eerste halfjaar, geraamde omzetcijfer voor 1949, op basis: gemiddelde omzet 1921/1938 = 100.

	Gemidd. 1921/1938	Raming 1949	Indexcijfers 1949
Antwerpen	21	20	95
Gent	4	2,5	64
Rotterdam	30	20	67
Amsterdam	5	4,5	86
Emden	4,5	4	86
Bremen	5,5	6	105
Hamburg	21	10	48
Totaal	91	67	74

Uit dit overzicht blijkt, dat Rotterdam ten opzichte van het gemiddelde over de jaren 1921 tot en met 1938 een achteruitgang van 10 mln ton boekt, die bijna even groot is als de teruggang van Hamburg, dat door het ijzeren gordijn van zijn achterland is afgesneden. De teruggang van alle andere havens tezamen bedraagt niet meer dan ca 3 mln ton. Ten opzichte van de maximaal behaalde omzetten overtreft de achteruitgang te Rotterdam ad 22,5 mln zelfs die van Hamburg ad 17 mln ton.

Resumerend kan dus over de stand van zaken worden gezegd, dat Bremen, Antwerpen, Amsterdam en Emden, met een ca 10 pCt van hun vooroorlogs gemiddelde afwijkend omzetcijfer, zich behoorlijk hebben hersteld. Rotterdam en Gent staan op rond twee derden, tegen Hamburg op de helft.

Het is te hopen, dat de beletselen voor een algeheel herstel spoedig uit de weg zullen worden geruimd.

Rotterdam. Drs H. A. BEUSEKAMP.

EEN STEM UIT HET BEDRIJFSLEVEN. ¶

Hot nieuwe handelsverdrag Nederland—West-Duitsland.

Het nieuwe verdrag vertoont twee lijnen: het wil op het gebied van het goederenverkeer tot groter vrijheid voor de handel komen en bij het betalingsverkeer de dollar als rekeneenheid uitschakelen. Het saldo van de betalingsbalans — behoudens toepassing van de inter-Europese overeenkomst van 16 October 1948 — zal niettemin in dollars moeten worden verrekend.

Teneinde dit zoveel mogelijk te vermijden, zal worden gestreefd naar evenwicht in de wederzijdse goederenleveringen en zal een nadelig saldo, zo enigszins mogelijk, door goederenleveringen worden afgedekt. West-Duitsland neemt als het ware het initiatief en hoe meer het koopt, des te meer ons land in West-Duitsland kan besteden.

Wat nu de Duitse invoer betreft, hierbij geldt: „Western Germany will grant import licences without any restrictions...”, echter onder de volgende beperkingen: a. dit geldt slechts voor goederen afkomstig uit Nederland of overzeese gebiedsdelen; b. invoer van maximaal \$ 21 mln

agrarische producten en \$ 3 mln elektrische lampen e.d.; c. voorlopige uitschakeling van enkele grondstoffen in verband met de Duitse voorraadpositie; d. Nederland verbindt zich op aanvraag van West-Duitsland uitvoervergunningen te verlenen voor 75.000 ton plantaardige oliën en vetten voor consumptiedoeleinden (op basis marktprijzen ca \$ 18 mln).

Voor ons land geldt: „the Netherlands Government would grant import licences. . . . at the free and unrestricted choice of the Dutch importers”. Ook hier zijn beperkingen: a. het verdrag geldt slechts voor producten van Westduitse oorsprong; b. men baseert zich op een minimum invoer van \$ 8 mln per kwartaal; c. het gedecentraliseerde systeem bij het verstrekken van invoervergunningen blijft bestaan in verband waarmee de \$ 8 mln onderverdeeld zijn over 16 goederengroepen; d. West-Duitsland verplicht zich op onze aanvragen uitvoervergunningen te verlenen voor \$ 17,5 mln walsmateriaal en 10.000 ton kali; e. de hoeveelheid te leveren kolën wordt internationaal bepaald.

Het dienstenverkeer is in het verdrag niet geregeld. Compensatietransacties zullen niet worden toegestaan.

Partijen zijn vrij in gulden of D.M. te factureren. De betreffende bedragen zullen dienovereenkomstig op gulden of D.M.-rekening worden geboekt.

Betalingen in verband met transacties, bij welke een andere valuta dan gulden of D.M. is overeengekomen, zullen op één dezer rekeningen worden gecrediteerd naar keuze van het debiteurland. Betreft dit de valuta van een land, dat lid is van het I.M.F., dan zal als omrekeningskoers worden genomen die koers, welke door dit land is aanvaard. Betreft dit andere valuta, dan zal de middenkoers worden genomen, welke voor die valuta geldt in het debiteurland.

Indien na compensatie van de saldi op gulden- en D.M.-rekening een saldo overblijft van meer dan de tegenwaarde van \$ 15 mln, dan zal dit meerdere op verzoek van de crediteuren terstond betaalbaar zijn in dollars. Voor de koers gulden of D.M. tegen dollar zal de dag van het verzoek van betaling beslissend zijn. Voor de gulden zal alsdan de koers gelden, aanvaard door het I.M.F.; voor D.M. de koers, goedgevonden door de „Military Government” van West-Duitsland. Het is intussen aanvaard, dat Nederland geen dollars zal opvragen, maar de rekening door aankopen in West-Duitsland zal vereffenen.

Vervolgens zijn enkele regels gesteld voor een eventuele devaluatie voor de gulden of de D.M. Partijen zijn, gelijk boven uiteengezet, vrij in gulden of D.M. te factureren. Indien zij daardoor een koersrisico lopen (bijv. een Nederlandse handelaar koopt in D.M.) dan zullen zij dit risico door een termijnaffaire kunnen dekken. Het risico, dat uit het saldo van de rekening der centrale banken voortvloeit regardeert de handel derhalve niet.

Er gaapt een brede kloof tussen de theorie, in de weidse, bovengeciteerde bewoordingen der verdragpartners neergelegd, en de practijk, zoals deze uit de beperkingen blijkt. Het is inconsequent, wanneer men van Duitse zijde handelsvrijheid voorstaat, maar tegelijkertijd de invoer van bepaalde goederen uit hoofde van de voorraadpositie verbiedt. Het is juist de taak van de handel, met het oog op die positie, disposities te treffen. Het is van Nederlandse zijde evenmin consequent handelsvrijheid voor te staan, maar in een uitvoerlijst vast te leggen, wat en hoeveel mag worden gekocht. Maar het allerergste is, dat onze internationale commissiehandel, die steeds een belangrijke functie bij de Duitse export en import heeft vervuld, volledig wordt uitgeschakeld en wordt verwezen naar de bestaande bepalingen, die onaanvaardbaar zijn. Ik kan mij niet voorstellen, dat dit van Nederlandse of Duitse zijde is gewild. Is dit inderdaad niet het geval, dan ware dit de vrucht ener geallieerde handelspolitiek, die wel tot uit-

breiding van de handel opwekt, maar haar tegelijkertijd ketenen aanlegt.

Amsterdam.

Mr H. F. VAN MEER.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

De ruimte op de geldmarkt bleef ook gedurende de afgelopen week beneden hetgeen men zou verwachten voor een maand, waarin zoveel schatkistpapier vervalt, als in September het geval is. Bij benadeping komt er deze maand nl. ruwweg 1/6 gedeelte van de totale hoeveelheid uitstaand papier tot aflossing, d.w.z. ongeveer het dubbele van het bedrag, dat bij een gelijke-verdeling over de maanden zou vervallen.

De callgeldrente werd op de tweede dag van de verslagweek ten langen leste met $\frac{1}{4}$ pCt verlaagd en handhaafde zich sindsdien op 1 pCt.

Wat de verschillende termijnen schatkistpapier betreft, September- en Octoberpapier werd, evenals in de voorgaande week, op $1\frac{1}{2}$ pCt verhandeld. Ook voor drie- en viermaandspromessen was de notering onveranderd en wel op $1\frac{1}{8}$ pCt bieden. Voor Mei-, Juni- en Julipapier was de notering $1\frac{3}{8}$ - $1\frac{7}{16}$ pCt.

Op de aandelenmarkt was de vraag, of al dan niet zou worden gedevalueerd, bepalend voor de beurstemming. Met het wisselen van de berichten over dit onderwerp wisselde ook het koersniveau en de hierbij optredende fluctuaties waren vooral voor internationale waarden belangrijk.

Nadat Maandag en Dinsdag de beurs uitgesproken flauw was geweest onder de nawerking van Minister Lieftinck's openbaring over de „harde gulden”, sloeg Woensdag de stemming volkomen om, naar de aanleiding van de rede van de heer Black, president van de Wereldbank, waarin sterk op devaluatie werd aangedrongen. Vrijdag vond wederom een daling plaats, waarschijnlijk onder invloed van het bekend worden van de verklaring van het Britse Ministerie van Financiën, waarin „opnieuw krachtig werd bevestigd, dat het pond sterling niet zal worden gedevalueerd”.

Intussen blijkt dit laatste, om het zacht uit te drukken, slechts camouflage te zijn geweest. Niet alleen, dat het pond sterling Zondag werd gedevalueerd, maar hiertoe was, aldus Minister Stafford Cripps, door de Engelse Regering reeds vóór de conferentie in Washington besloten, terwijl voorts het devaluatiepercentage ad 30 pCt groter is gekozen dan werd verwacht.

De gulden is evenals het pond sterling gedevalueerd en teneinde de gemoederen eerst enigszins te laten bekoelen blijft de beurs gedurende de beide eerste dagen van de nieuwe week gesloten. Daarna zal dan moeten blijken, of, nu de devaluatie eenmaal een feit is geworden, daarin ter beurse aanleiding voor een verdere koersstijging wordt gevonden. Het behoeft geen betoog, dat een permanente verhoging van het koersniveau uiteindelijk zijn rechtvaardiging zou moeten vinden in hogere winsten en dividenden en het lijkt voorshands wel optimistisch de kansen hierop erg hoog aan te slaan.

De koersschommelingen van aandelen gedurende de verslagweek, in vergelijking waarbij de staatsobligaties, met uitzondering van de dollarlening Nederland, een bijna ijzige kalme aan de dag legden, blijken tenslotte uit de volgende tabel.

Aandelen	9 Sept.	13 Sept.	15 Sept.	16 Sept.
A.K.U.	189 $\frac{1}{2}$	186 $\frac{1}{2}$	188 $\frac{3}{4}$	188 $\frac{1}{2}$
Unilever	253 $\frac{1}{2}$	251 $\frac{1}{2}$	260	255
Philips	247 $\frac{1}{2}$	237	246 $\frac{1}{2}$	243 $\frac{1}{2}$
Koninklijke	320 $\frac{1}{2}$	307	321	314 $\frac{1}{2}$
H.V.A.	157	152 $\frac{1}{2}$	157 $\frac{3}{4}$	154
Staatsleningen				
Dollarlening	111 $\frac{15}{16}$	106 $\frac{3}{4}$	111 $\frac{1}{2}$	111 $\frac{1}{16}$
3-3 $\frac{1}{2}$ pCt 1947	97 $\frac{13}{16}$	97 $\frac{13}{16}$	97 $\frac{11}{16}$	97 $\frac{3}{8}$
3 pCt invest. certif.	97 $\frac{15}{16}$	97 $\frac{7}{8}$	97 $\frac{13}{16}$	97 $\frac{7}{8}$
2 $\frac{1}{2}$ pCt N.W.S.	80 $\frac{3}{4}$	80 $\frac{3}{4}$	80 $\frac{9}{16}$	80 $\frac{11}{16}$

STATISTIEKEN.

NATIONALE BANK VAN ZWITSERLAND.
(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Metaal-voorraad	Buiteni. wissels	Disconto's en voor-schotten	Effecten	Biljetten in omloop	Andere crediten
31 Dec. 1946	4.949,9	158,0	238,7	52,7	4.090,7	1.163,7
23 Aug. 1949	6.227,8	311,4	112,5	39,7	4.191,9	2.039,9
31 Aug. 1949	6.236,5	327,5	108,1	39,7	4.313,3	1.941,0
7 Sept. 1949	6.280,6	296,2	106,2	39,7	4.257,5	2.001,8

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 19 September 1949.

Activa.

Wissels, promessen en schuldbrieven in disconto	Hoofdbank f —)	Bijbank " —)	Agentsch. " —)	
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven, door de Bank gekocht (art 15, onder 4°, van de Bankwet 1948)				f —)
Schatkistpapier, door de Bank overgenomen van de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947				f 1.800.000.000,—
Voorschotten in rek. crt op onderpand (incl. beleningen)	Hoofdbank f 135.496.191,30)	Bijbank " 799.985,62)	Agentsch. " 5.730.510,94)	
Op effecten enz.	f 142.026.687,86			
Op goederen en celen	f 141.161.296,26			
				f 142.026.687,86)
Voorschotten aan het Rijk (art. 20 van de Bankwet 1948)				f —)
Boekvoordering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947				f 1.500.000.000,—
Munt en muntmateriaal				
Gouden munt en gouden muntmateriaal	f 425.956.983,84			
Zilveren munt enz.	f 9.344.695,45			
				f 435.301.679,29
Papier op het buitenland	f 336.864.650,—			
Tegoed bij correspondenten in het buitenland	f 163.324.893,35			
Buitenlandse betaalmiddelen	f 2.588.345,11			
				f 502.777.888,46
Vorderingen in gulden op vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen				f 283.596.559,08
Belegging van kapitaal, reserves, pensioenfondsen en voorzieningsfondsen				f 120.189.199,55
Gebouwen en inventaris				f 2.000.000,—
Diverse rekeningen				f 147.471.109,91
				f 4.933.363.124,15

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefondsen	f 15.333.335,71
Bijzondere reserves	f 61.674.999,18
Pensioenfondsen	f 22.709.061,45
Voorzieningsfondsen personeel in tijdelijke dienst	f 1.499.667,79
Bankbiljetten in omloop (oude uitgiften)	f 74.533.685,—
Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgifte)	f 2.967.439.190,—
Bankassigaties in omloop	f 106.124,90
Rekening courant saldo's	
's Rijks Schatkist	f 410.714.338,77
's Rijks Schatkist bijzondere rekening	f 346.964.346,84
Geblokkeerde saldo's	f 2.322.081,94
Saldo's van banken in Nederland	f 42.131.417,82
Vrije saldo's van vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen	f 453.474.724,50
Andere vrije saldo's	f 345.613.253,68
	f 1.601.220.163,55
Crediteuren in vreemde geldsoort	f 8.307.227,41
Diverse rekeningen	f 160.539.669,16
	f 4.933.363.124,15

1) Waarvan schatkistpapier rechtstreeks door de Bank in disconto genomen f —
 2) Waarvan aan Indonesië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad no. 99) f 34.259.225,—
 Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte muntbiljetten f 33.190.679,—

DE NEDERLANDSCHE BANK.

(Voornaamste posten in duizenden gulden).

Data	Munt en muntmateriaal	Papier op het buitenland	Tegoed bij corresp. in het buitenland en buit. taalmiddelen	Voorschotten in rek.crt (incl. bel.)	Bankbiljetten in omloop
30 Dec. '46	700.876	4.434.786	100.816	153.109	2.744.151
8 Aug. '49	434.468	259.878	179.291	142.847	3.006.945
15 Aug. '49	434.612	266.554	186.330	141.036	2.988.891
22 Aug. '49	434.755	283.841	177.380	141.212	2.981.098
29 Aug. '49	434.847	299.378	171.864	155.570	3.029.009
5 Sept. '49	435.033	312.354	191.891	157.241	3.030.575
12 Sept. '49	435.175	321.112	157.940	144.796	2.994.327
1 Sept. '49	435.302	336.865	165.913	142.027	2.967.439

Saldi in rekening courant

Data	's Rijks Schatkist	's Rijks Schatkist bijzondere rekening	Geblokkeerde saldi	Saldi van banken in Nederland	Vrije saldi van vreemde circul. banken	Andere vrije saldi
30 Dec. '46						
8 Aug. '49	447.325	272.727	2.449	33.788	407.409	320.946
15 Aug. '49	448.823	288.961	2.516	44.317	445.177	320.605
22 Aug. '49	434.922	288.961	2.475	55.564	419.690	336.433
29 Aug. '49	434.770	296.710	2.354	27.874	425.292	330.306
5 Sept. '49	377.790	296.710	2.348	35.740	441.733	382.617
12 Sept. '49	388.955	296.710	2.335	30.720	448.207	372.027
19 Sept. '49	410.714	346.964	2.322	42.131	453.475	345.613

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

(Voornaamste posten in miljoenen francs).

Data	Goud-voorraad	Vorderingen o. h. buit. i. v. m. betalingsacc.	Tegoed op het buitenland	Handelspapier op België en overheidseffecten	Voorschotten op overheidseffecten	Deel en pasmunt
16 Sept. 1948	28.136	11.042	427	9.986	303	414
18 Aug. 1949	31.500	12.685	1.596	8.586	335	375
25 Aug. 1949	31.449	12.750	1.556	8.315	221	372
1 Sept. 1949	31.319	12.767	1.786	8.799	213	365
8 Sept. 1949	31.325	13.215	1.573	8.712	275	358
15 Sept. 1949	31.325	13.841	1.044	8.205	265	384

Rekening courant saldi

Data	Overheidsfondsen	Totaal activa	Bankbiljetten in omloop	Schatkist	Buitenlandse banken	Totaal
16 Sept. 1948	657	91.729	81.568	22	2.425	6.251
18 Aug. 1949	915	94.947	86.026	483	1.682	5.377
25 Aug. 1949	915	94.586	85.830	400	1.763	5.425
1 Sept. 1949	915	96.280	87.267	405	1.677	5.456
8 Sept. 1949	915	95.692	87.008	450	1.574	4.933
15 Sept. 1949	915	95.380	86.228	390	1.717	5.174

BANK VAN ENGELAND.

(Voornaamste posten in miljoenen ponden).

Data	Metaal-voorraad	Govt debts and Govt securities	Fiduciary issue	Biljetten in circulatie	Biljetten in Banking Dept	Gouden en Zilveren munten
25 Dec. '46	0,2	1.449,1	1.450	1.428,2	22,1	1,3
31 Aug. '49	0,2	1.349,3	1.350	1.274,9	75,3	5,1
7 Sept. '49	0,2	1.349,3	1.350	1.272,5	77,7	5,2
14 Sept. '49	0,2	1.349,3	1.350	1.269,7	80,6	5,2

Data	Govt securities	Other securities		Deposits			
		Disc. and advances	Securities	Totaal	Public accounts	H.M. Treasury Special account	Banken
25 Dec. '46	311,8	13,6	15,8	346,5	10,3	—	278,9
31 Aug. '49	320,6	10,4	22,9	426,4	15,9	41,7	277,6
7 Sept. '49	301,5	7,5	23,8	396,4	9,9	9,7	284,5
14 Sept. '49	303,6	6,5	23,8	401,2	8,7	9,7	291,5

FEDERAL RESERVE BANKS.
 (Voornaamste posten in millioenen dollars).

Data	Metaalvoorraad		Other cash	U.S. Govt securities
	Totaal	Goudcertificaten		
31 Dec. 1946	18.381	17.587	268	23.350
25 Aug. 1949	23.357	22.790	298	17.803
1 Sept. 1949	23.362	22.797	292	17.524
8 Sept. 1949	23.394	22.842	246	17.413

Data	F.R.-biljetten in circulatie	Deposito's		
		Totaal	Govt	Member-banks
31 Dec. 1946	24.945	17.353	393	16.139
25 Aug. 1949	23.220	17.943	485	16.509
1 Sept. 1949	23.273	18.036	610	16.512
8 Sept. 1949	23.411	17.423	472	15.995

EMISSIES IN 1949.
 (Reële bedragen in duizenden guldens).

Maand	Obligaties	Aandelen	Totaal	Waarvan conversies	Uit omzetting van andere belegg. en ge-drookteerd tegoed	Nieuw geld
Febr.	127.490	3.592	131.082	—	43.740	87.342
Mrt.	72.444	2.169	74.613	—	57.869	16.744
April	37.642	275	37.917	—	37.642	275
Mei	30.435	3.344	33.779	441	28.442	4.896
Juni	32.884	7.756	40.640	—	32.639	8.004
Juli	21.853	3.463	25.316	155	18.553	6.608

SPECIFICATIE DER EMISSIES IN JUNI EN JULI 1949¹⁾.
 Bedragen in duizenden guldens; koersen en rentevoeten in pCt.

Naam	Bedrag (nominaal)	Koers	Bedrag (reëel)	Rente-voet	Looptijd
Juni.					
Obligaties.					
<i>Overheid:</i>					
Nederlandse Staatslening 1947 (dollarlening)	4.279	100	4.279	3	38 *)
Investeringscertificaten ..	27.804	100	27.804	3	19 *)
Beleggingscertificaten ..	553	100 $\frac{1}{2}$	556	3 $\frac{1}{2}$	49 *)
<i>Particulieren:</i>					
Ned. Hervormde Gem. te Zuilichem	45	100	45	4	31 *)
Geref. Ver. tot Oprichting en Instandhouding van Rusthuizen voor Ouden van Dagen, Bolsward ..	200	100	200	4	35 *)
Aandelen.					
Boom-Ruygrok N.V., Haarlem	200	115	230		
N.V. Nationaal Bezit van Aandelen Koninklijke Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij ..	6.267	115	7.206		
N.V. Nederlandsche Electrolasch Maatschappij, Leiden (aand. B)	320	100	320		
Juli.					
Obligaties.					
<i>Overheid:</i>					
Nederlandse staatslening 1947 (dollarlening)	2.378	100	2.378	3	38 *)
Investeringscertificaten ..	15.535	100	15.535	3	19 *)
Beleggingscertificaten ..	637	100 $\frac{1}{2}$	640	3 $\frac{1}{2}$	49 *)
Provincie Gelderland ..	3.000 *)	100	3.000	3	20 *)
<i>Particulieren:</i>					
Sint Geerte Stichting, Bergen op Zoom *) (ie-hypothecaire oblig.)	300	100	300	3 $\frac{1}{2}$	30 *)
Aandelen.					
Van der Heem N.V., 's-Gravenhage	2.000 *)	145	2.900		
Bensdorp Winkel N.V., Bussum	16	100	16		
N.V. Nationale Borg-Maatschappij, A'dam ..	100 *)	115	115		
Zuidhollandse Bank N.V., Rotterdam (aand. B.) ..	400	108	432		

¹⁾ Aansluitend op de emissiestatistiek in „E.-S.B.” van 20 Juli 1949, blz. 582.

²⁾ Versterkte en/of vervroegde gehele of gedeeltelijke aflossing van zekere datum af toegestaan.

³⁾ Versterkte en/of vervroegde gehele of gedeeltelijke aflossing te allen tijde toegestaan.

⁴⁾ Waarvan reeds geplaatst f 1.000.000.

⁵⁾ Voor conversie is bestemd f 154.500.

⁶⁾ Bovendien bij oude aandeelhouders geplaatst f 500.000 à 100 pCt, wellicht betaald uit het agio op de overige f 2.000.000.

⁷⁾ 500 aandelen van f 1.000, waarop 20 pCt te storten.

DE KOLENPOSITIE VAN NEDERLAND¹⁾.
 (in 1.000 kg)

Maand	Productie Limburgse mijnen	Verzonden voor binnenlandse behoefte	Invoer
Totaal 1946 ..	8.313.827	6.387.903	2.666.502
Totaal 1947 ..	10.104.345	7.778.585	3.577.564
Totaal 1948 ..	11.032.326	8.059.287	3.435.269
Jan. 1949	936.174	700.888	247.336
Febr. 1949	892.448	672.959	312.522
Mrt. 1949	1.026.228	770.668	379.660
Apr. 1949	925.207	696.263	322.031
Mei 1949	960.900	711.611	444.423
Juni 1949	943.625	709.832	352.281
Juli 1949	982.396	734.803	349.256
Aug. 1949	984.204 *)	707.021 *)	343.059 *)

¹⁾ Bron: „Statistisch Bulletin van het C.B.S.”

²⁾ Voorlopige gegevens.

De Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel N.V.

roept aandeelhouders op tot het bijwonen van een

a. Buitengewone vergadering van aandeelhouders B, te houden op Dinsdag 27 September 1949 te 13.45 uur in het kantoorgebouw van de maatschappij, Kneuterdijk 6 te 's-Gravenhage.

AGENDA:

1. Opening.
2. Goedkeuring notulen vorige vergadering.
3. Benoeming van een lid van de Raad van Toezicht in verband met het aftreden van een commissaris.
4. Rondvraag.
5. Sluiting.

b. Buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders, te houden op Dinsdag 27 September 1949 te 14 uur in het kantoorgebouw van de maatschappij, Kneuterdijk 6 te 's-Gravenhage.

AGENDA:

1. Opening.
2. Goedkeuring notulen vorige vergadering.
3. Benoeming van een lid van de Raad van Toezicht in verband met het aftreden van een commissaris.
4. Rondvraag.
5. Sluiting.

Houders van aandelen aan toonder, die genoemde vergaderingen wensen bij te wonen, dienen hun aandelen uiterlijk 23 September 1949 tegen regu, dat tevens als bewijs van toegang tot de vergadering zal dienen, te hebben gedeponereerd bij de volgende banken:

Amsterdamsche Bank N.V.
 De Twentsche Bank N.V.
 Incasso-Bank N.V.
 Lippmann, Rosenthal & Co.
 R. Mees & Zoonen.
 Nederlandsche Handel-Maatschappij N.V.
 Nederlandsch Indische Handelsbank N.V.
 Pierson & Co.
 Rotterdamsche Bank N.V.
 Heldring & Pierson.
 De Nederlandsche Bank N.V., Afd. Bewaarneming,
 Oude Turfmarkt 127, Amsterdam.

De President-Directeur
 J. F. POSTHUMA.

◆ **Diversen** ◆

WOLSELEY TE KOOP

34.000 km, f 4500, z. g. st.
Elk onderzoek toegestaan.
Br. onder no. ESB 1515, bur.
v. d. bl., Postb. 42, Schiedam.

Door gebruik te maken van
deze rubriek, bereikt
U de particulieren
RECHTSTREEKS!

**Nederlandsche
Handel-Maatschappij, N.V.**

DEVIEZENBANK

Hoofdkantoor: Amsterdam,
Vijzelstraat 32

Meer dan 100 kantoren in Nederland en Azië
New York — Londen — Tanger

HANDELSBEMIDDELING

FINANCIERING VAN IM- EN
EXPORTTRANSACTIES

The Statist

ESTABLISHED 1878

An Independent Journal of Finance
and Trade

**OBJECTIVE APPRAISALS
CONSIDERED JUDGMENT
IMPARTIAL OPINION**

Contains most complete range of
British economic and financial statisti-
cs published in any weekly journal

World wide circulation

Annual subscription rate: (post free-
to include all supplements) £ 3:2:6
(fl 33,40)

*A Special Supplement on Economic Con-
ditions in The Netherlands was published
on January 31 1948. A limited number
of this Supplement remain for sale.*

LONDON: 51 CANNON STREET, E.C. 4

◆ **Voor kantoor of bedrijf** ◆

Vraag en Aanbod inzake kantoorbehoeften, Brandkasten, Machines,
Gebouwen, Industrie-terreinen, enz.

**Voormalig fabrieksgebouw
TE HUUR**

Geschikt voor magazijn van grossier, researchwerk, groot labo-
ratorium, koelinrichting, eventueel te verbouwen tot kantoor.
Gelegen in de nabijheid van Bussum. In verband met ligging
in woonbuurt is industrie niet toegestaan.

Gebouw van zeer solide, doch ouderwetse bouwtrant. Drie
grotere en meerdere kleine lokalen van totaal 230 meter beneden
en 160 meter op eerste verdieping. Bovenverdieping laat zich
verbouwen tot woning. Goede verbindingen met bus en
trein. Aansluiting op lichtnet, gas en telefoon aanwezig. Ook
krachtstroom. Te bevragen onder no. ESB 1514, bur. van dit
blad, Postbus 42, Schiedam.

Te koop aangeboden:

**2E HANDS LIPS
BRANDKAST**

met vakverdeling. Bui-
tenwerkse maat 248 lang
x 145 br. x 73 diep. Bin-
nenwerkse maat 229 lang
x 124 br x 60 diep. Br.
onder no. ESB 1512, bur.
v. d. bl., Postbus 42,
Schiedam.

Te koop gevraagd:

**BRANDVRIJE
ARCHIEFKAST**

Binnenwerkse maat, on-
geveer 175 x 60 x 50 cm.
Br. onder no. ESB 1513,
bur. v. d. bl., Postb. 42,
Schiedam.

Adverteert in de E.-S.B.

**Economisch - Statistische
Berichten**

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Telefoon Redactie en Administratie 38040. Giro 8408.
Bankiers: R. Mees en Zoonen, Rotterdam.

Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Eko-
nomie, 14, Universiteitstraat, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Bankiers: Banque de Commerce, Brussel.

Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland f 26,— per jaar;
voor België/Luxemburg Belg. francs 465 per jaar, te voldoen door
storting bij de Banque de Commerce te Brussel of op haar Belgische
postgirorekening no 260.34.

Overzeese gebiedsdelen (per zeepost) f 26,—, overige landen f 28,—
per jaar.

Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden
beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Aange tekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzee-
dijk, Rotterdam (W.).

ADVERTENTIES.

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de
Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon
69300, toestel 6). Advertentie-tarief f 0,40 per mm. Contract-tarieven
op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten”
f 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht
voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.